

Proces i razlozi pristupanju zemlje Organizaciji za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD)

Šantić, Sara

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:144859>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-16**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**PROCES I RAZLOZI PRISTUPANJU ZEMLJE ORGANIZACIJI ZA
EKONOMSKU SURADNJU I RAZVOJ (OECD)**

Mentor:

Izv. prof. dr. sc. Josip Visković

Student:

Sara Šantić

Split, rujan 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, Sara Šantić,

izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je navedeni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu, što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio navedenog rada nije napisan na nedozvoljeni način te da nijedan dio rada ne krši autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Split, 11.9.2023. godine

Vlastoručni potpis : _____

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
1.1. Problem istraživanja	1
1.2. Cilj istraživanja	1
1.3. Metode istraživanja	1
1.4. Struktura rada	2
2. NASTANAK I RAZVOJ OECD-a	3
2.1. Nastanak OECD-a	3
2.2. Razvoj OECD-a	4
2.3. Struktura OECD-a	6
2.3.1. Zemlje članice OECD-a	7
2.3.2. Vijeće	8
2.3.3. Generalni sekretar	8
2.3.4. Tajništvo	9
2.3.5. Odbori	10
3. PROCES ULASKA U OECD	11
3.1. Okvir za razmatranje potencijalnih članica	11
3.2. Odluka o prihvatanju države	15
4. OBVEZE I KORISTI PRISTUPANJA OECD-u	16
4.1. Koristi članica OECD-a	17
4.1.1. Podrška domaćim reformama	18
4.1.2. Oblikovanje globalnih rasprava	18
4.1.3. Promicanje učinkovitosti	19
4.1.4. Reputacijske prednosti i povjerenje investitora	20
4.1.5. Proces pristupanja kao katalizator reformi	20
4.2. Obveze članica OECD-a	21
5. HRVATSKA I OECD	24
5.1. Zajedničke vrijednosti, vizije i prioriteti	24
5.2. Tehnički pregledi odbora OECD-a	25
5.2.1. Područja politike utvrđena od strane Vijeća	25
5.2.2. Opseg i provedba tehničkih pregleda	26
5.3. Završetak procesa pristupanja	30

5.3.1.	Završna izjava.....	30
5.3.2.	Odluka Vijeća o tome treba li Hrvatskoj uputiti poziv za pristupanje Konvenciji OECD-a ...	31
5.4.	Resursi potrebni za proces pristupanja.....	32
5.5.	Analiza ekonomskih indikatora.....	33
6.	RASPRAVA.....	35
7.	ZAKLJUČAK	36
	LITERATURA	37
	POPIS TABLICA	39
	SAŽETAK.....	40
	SUMMARY	41

1. UVOD

1.1. Problem istraživanja

Problem ovog istraživanja su procesi i razlozi pristupanju zemlje organizaciji za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) jedinstvena je organizacija u kojoj vlade 38 demokracija s tržišnim gospodarstvima surađuju u razvoju standarda politika za promicanje održivog gospodarskog rasta. OECD pruža okruženje u kojem vlade mogu uspoređivati iskustva, tražiti odgovore na zajedničke izazove, identificirati dobre prakse i razvijati visoke standarde ekonomske politike. Već više od 50 godina OECD je pouzdan izvor analize politika i ekonomskih podataka utemeljenih na dokazima (US Department of State, bez dat.). Razlog zbog kojeg je ovaj problem važan za nas i našu državu je taj što je i sama Hrvatska započela proces pristupa ovoj organizaciji. Ipak, do same realizacije ovog plana stoji još puno prepreka. Hrvatsku čeka još puno priprema i demokratske kontrole, ali njen ulazak u Europsku Uniju jača njene kapacitete stoga je važno vjerovati i ne odustati od ovakve prilike. Ključ realizacije ovakvog projekta je u znanju, kvalitetnim procedurama i profesionalizmu (Šonje, 2022). Za ovaj problem važno je razumjeti sve procese kroz koje država treba proći te sve uvjete koje mora ispuniti kako bi postala članica ove organizacije.

1.2. Cilj istraživanja

Cilj ovog rada je utvrditi sve potrebne korake procesa ulaska u Organizaciju za ekonomsku suradnju i razvoj kao i sve obveze i prednosti koje pristup ovoj organizaciji donosi. Također jedan od ciljeva je analizirati i Hrvatsku na toj razini te utvrditi u kojim područjima se treba poboljšati kako bi imala što bolje izgled pristupa organizaciji.

1.3. Metode istraživanja

Za ostvarivanje cilja ovog rada korištena je metoda teorijske analize te deskriptivna i komparativna metoda. Metoda teorijske analize podrazumijeva korištenje ekonomske literature, priručnika, članaka, stručnih i naučnih radova itd., te omogućava da se nakon proučavanja izvora, prikupljenih činjenica i analiziranih veza i odnosa, proučavanih predmeta i pojava dođe do novih rješenja i naučnih zaključaka (Mužić, 1999). Konkretnije, metoda teorijske analize poslužit će za definiranje i prepoznavanje procesa, obaveza i prednosti pristupanja države u organizaciju za ekonomsku suradnju i razvoj.

Deskriptivna metoda je korištena za očitavanje činjenica, to je postupak jednostavnog opisivanja ili očitavanja procesa i predmeta u prirodi i društvu, te njihovih empirijskih potvrđivanja odnosa i veza, ali bez znanstvenog tumačenja i objašnjavanja (Cohen, Manion, & Morrison, 2007). Deskriptivnom metodom smo nakon teorijske analize provjerili stanje u praksi, te je koristili za interpretaciju podataka i izvođenje zaključaka.

Komparativna metoda se koristi kada želimo usporediti i uvidjeti sličnosti i razlike nekih pojava, procesa, stanja. Ona omogućuje dolazak do novih zaključaka i novih spoznaja (Fajgelj, 2007). Komparativna metoda korištena je za usporedbu ekonomskih indikatora Hrvatske sa prosječnim ekonomskih indikatorima OECD-a.

1.4. Struktura rada

Nakon uvodnog poglavlja, u drugom dijelu prezentirane su osnovne informacije o Organizaciji gdje je opisano kako i kada je nastala te njen razvoj kroz godine. Zatim je opisan proces pristupanja organizaciji te sve prednosti i obaveze koje članstvo u ovoj organizaciji donosi. Na kraju rada analizirana je i Republika Hrvatska prema ovim definiranim smjernicama te njene mogućnosti ulaska u organizaciju.

2. NASTANAK I RAZVOJ OECD-a

2.1. Nastanak OECD-a

Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj nastala je 1961. godine kada je zamijenila dotadašnju organizaciju za europsku gospodarsku suradnju (OEEC) (HAEU, bez dat.). Organizacija za europsku gospodarsku suradnju osnovana je 16. travnja 1948. Organizacija je stvorena za dodjelu i distribuciju pomoći Marshallova plana te za planiranje i provedbu Europskog programa oporavka (ERP) za zemlje zapadne Europe, poticanje zemalja članica OEEC-a na rast u područjima industrije, poljoprivrede, energije i tehnologije te doprinos oslobađanju trgovine i konvertibilnosti europskih valuta. Proizlazi iz Konferencije o europskoj gospodarskoj suradnji (CEEC), koja je nastojala uspostaviti stalnu organizaciju za nastavak rada na zajedničkom programu oporavka, a posebno za nadzor raspodjele pomoći. Usvojena europska organizacija bila je stalna organizacija za gospodarsku suradnju, koja je funkcionirala u skladu sa sljedećim načelima: promicanje suradnje između zemalja sudionica i njihovih nacionalnih proizvodnih programa za obnovu Europe, razvoj unutaruropske trgovine smanjenjem carina i drugih prepreka za širenje trgovine, proučavanje izvedivosti stvaranja carinske unije ili područja slobodne trgovine i multilateralizacija plaćanja, te stvaranje uvjeta za bolju iskorištenost radne snage (HAEU, bez dat.).

OEEC je imao 18 članica: Austriju, Belgiju, Dansku, Grčku, Irsku, Island, Italiju, Luksemburg, Nizozemsku, Norvešku, Portugal, Švedsku, Švicarsku, Tursku, Ujedinjeno Kraljevstvo i Zapadnu Njemačku (izvorno predstavljenu Bizonijom i francuskom okupacijskom zonom). Trst je također jedno vrijeme bio član OEEC-a. Ove zemlje i teritoriji su bili u Vijeću organizacije kojim su predsjedali predstavnici (Paul-Henri Spaak, Paul Van Zeeland, Dirk Stikker, Anthony Eden i Richard Heathcoat-Amory) koji su bili dužni jednoglasno donositi odluke. Imenovan je izvršni odbor od pet stalnih članova i pet rotirajućih članova, s djelomičnim delegiranjem ovlasti između sastanaka Vijeća. Glavni tajnik (Robert Marjolin do 1955., a zatim René Sergent) dobio je svoju ovlast od Vijeća za pitanja uprave, kojima su se bavile direkcije. Poslovni odjel OEEC-a sastojao se od tehničkih odbora odgovornih za rukovanje određenim područjima: hrana i poljoprivreda, ugljen, električna energija, nafta, željezo i čelik, sirovine, strojevi, obojeni metali, kemijski proizvodi, drvo, celuloza i papir, tekstil itd. (HAEU, bez dat.).

Cilj OEEC-a, kako je navedeno u članku 11. Konvencije o europskoj gospodarskoj suradnji od 16. travnja 1948., bio je "postizanje zdravog europskog gospodarstva putem gospodarske suradnje njegovih članica" (Convention for European Economic Cooperation, 1948). Početni zadatak za postizanje ovog cilja bila je priprema i provedba zajedničkog programa oporavka od strane OEEC-a, sastavljenog u obliku konvencije,

koji bi omogućio svim članicama da postignu zadovoljavajuću razinu gospodarske aktivnosti bez iznimne vanjske pomoći (HAEU, bez dat.).

Opće obveze utvrđene u Konvenciji definiraju ciljeve kojima bi članice OEEC-a trebale težiti. Stoga se od zemalja članica tražilo da promiču "razvoj proizvodnje kroz učinkovito korištenje resursa kojima raspolažu" (članak 2.), da razviju "najveću moguću razmjenu dobara i usluga" i "ostvaruju multilateralni sustav plaćanja između samih država" (članak 4.), proučavaju "carinske unije ili slične aranžmane kao što su područja slobodne trgovine" (članak 5.), "smanjiti carine i druge prepreke širenju trgovine" (članak 6.) i održavaju svoju unutarnju financijsku stabilnost (članak 7.). Konačno, moraju nastojati olakšati kretanje radnika i, općenito, smanjiti prepreke slobodnom kretanju osoba. Prema ovoj definiciji, ciljevi OEEC-a bili su ograničeni na gospodarsko područje razmatrano u svim njegovim aspektima (Convention for European Economic Cooperation, 1948). Međutim, u praksi su se aktivnosti Organizacije proširile na druga područja koja nadilaze čisto ekonomska pitanja, kao što je, posebice, područje nuklearne energije koja se koristi u miroljubive svrhe ili područje nedostatka znanstvenog i tehničkog osoblja. Iz tog razloga, tijela koja je uspostavio OEEC da stalno preispituju različita pitanja u okviru svoje nadležnosti općenito imaju ekonomski, financijski ili društveni cilj, ali mogu imati i prilično izražen tehnički karakter. U rujnu 1961. OEEC je, kao što je spomenuto, zamijenjen Organizacijom za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), koja je imala više međunarodni izgled (HAEU, bez dat.).

2.2. Razvoj OECD-a

OECD se sastoji od 38 zemalja članica, koje zajedno sa svojim ključnim partnerima - Brazilom, Kinom, Indijom, Indonezijom i Južnom Afrikom - čine oko 80% svjetske trgovine i ulaganja. Organizacija je posvećena osiguravanju održivog gospodarskog prosperiteta svojih članova i nečlanova kroz promicanje najboljih gospodarskih, društvenih i demokratskih praksi. Unutar OECD-a, vlade rade zajedno kako bi odgovorile na izazove globalizacije i tehnološkog razvoja (Government of Canada, 2023).

OECD je ključni multilateralni forum putem kojeg članovi i partneri, uz potporu tajništva, zajednički razvijaju politike i prakse utemeljene na dokazima za promicanje održivog i uključivog gospodarskog rasta i rješavanje društvenih i razvojnih pitanja kako bi se poboljšao životni standard diljem svijeta. Organizaciju čini 38 zemalja u Europi, Sjevernoj Americi, Latinskoj Americi i Indo-Pacifiku. Njegova primarna svrha je osigurati forum za raspravu i identifikaciju kompatibilnih, međusobno podržavajućih i konstruktivnih pristupa ekonomskim i društvenim pitanjima. To pomaže u osiguravanju održivog gospodarskog rasta i osigurava zapošljavanje i podizanje životnog standarda za međunarodnu zajednicu. Organizacija se bavi

širokim spektrom pitanja međunarodne i domaće politike. Delegati OECD-a analiziraju i raspravljaju o širokim temama: trgovina, socijalna pitanja i pitanja socijalne skrbi, javna uprava, razvoj, oporezivanje, promet, znanost i tehnologija te inovacije (Government of Canada, 2023).

OECD je izrastao iz Organizacije za europsku gospodarsku suradnju, koju su osnovale Sjedinjene Države, Kanada i europske zemlje kako bi koordinirale Marshallov plan. Godine 1961. 20 zemalja je potpisalo konvenciju o osnivanju OECD-a za pomoć vladama u postizanju gospodarskog rasta i razvoja. Tijekom proteklih 40 godina, članstvo i opseg OECD-a značajno su porasli. Među 38 članica OECD-a sada su zastupljene gotovo sve regije svijeta. Međutim, njegov rad nije samo za dobrobit njegovih članica: prepoznajući harmonizaciju globalnog gospodarstva, OECD dopire do više od 100 zemalja u razvoju i zemalja u usponu (Government of Canada, 2023).

Godine 2007. članice OECD-a odlučile su proširiti članstvo organizacije i povećati odnose s velikim gospodarstvima u razvoju. Čile, Slovenija, Izrael i Estonija pridružili su se OECD-u 2010. Latvija je postala 35. zemlja članica 2016., a slijede je Litva 2018., Kolumbija 2020. i Kostarika 2021. OECD je najveći i najpouzdaniji izvor usporedivih statističkih, ekonomskih i društvenih podataka na svijetu. Pruža objektivnu komparativnu analizu politika i učinaka članica, razvija najbolju praksu i provodi preglede širokog spektra ključnih pitanja ekonomske, socijalne politike i politike zaštite okoliša. Razvija smjernice i sporazume za bolje usklađivanje politika diljem OECD-a i provodi analize i širenje informacija u odabranim zemljama nečlanicama. Kako bi to postigla, organizacija ima za cilj: istraživanje javnih politika, bilo da se radi o novim istraživanjima (u područjima kao što su digitalizacija, oporezivanje, priroda posla, uključiv rast, zdravlje, obrazovanje, trgovina i usluge, financiranje razvoja i inovacija) ili unaprjeđenju znanja (o ekonomskim izgledima, starenju, migraciji), učinkovitost pomoći, otvaranje radnih mjesta, strukturna prilagodba itd.); meko pravo, promicanjem zajedničkih međunarodnih praksi i standarda u područjima kao što su oporezivanje, korporativno upravljanje i mjerenje inovacija te klasifikacija podataka o znanosti, tarifama i trgovinskim tokovima; i recenzije ravnopravnih stručnjaka, koje predstavljaju jednu od temeljnih prednosti OECD-a nudeći njegovih 38 članica kao okvir za ispitivanje i usporedbu iskustava i raspravu o "najboljim praksama" u nizu područja od ekonomske politike do zaštite okoliša i strategija za otvaranje radnih mjesta (Government of Canada, 2023).

Tijelo koje donosi odluke organizacije je Vijeće koje se sastoji od veleposlanika svake zemlje članice i jednog veleposlanika Europske komisije. Vijeće daje smjernice organizaciji i njezinu radu. Zemlje članice sastaju se i razmjenjuju informacije u odborima u kojima nacionalni predstavnici promiču ideje i pregledavaju napredak u definiranim područjima politike. Ukupno postoji oko 250 odbora, radnih skupina i stručnih

skupina, koje svake godine okupljaju oko 40.000 službenika koji pregledavaju i doprinose radu Tajništva OECD-a (Government of Canada, 2023).

2.3. Struktura OECD-a

OECD je strukturiran na način da ima tri glavna tijela, a to su vijeće, odbori i tajništvo. Vijeće OECD-a je krovno tijelo organizacije koje donosi odluke. Sastoji se od veleposlanika zemalja članica i Europske komisije, a predsjedava ga glavni tajnik. Sastaje se redovito kako bi raspravljalo o ključnom radu Organizacije, dijelilo zabrinutosti i donosilo odluke konsenzusom. Jednom godišnje, Vijeće OECD-a sastaje se na sastanku Ministarskog vijeća, koje okuplja šefove vlada, gospodarstva, trgovine i ministre vanjskih poslova iz zemalja članica kako bi pratili i odredili prioritete za rad organizacije, raspravljali o globalnom gospodarskom i trgovinskom kontekstu i dublje se bavili pitanjima kao što su proračun ili proces pristupanja (OECD, bez dat.). Države predstavljaju središnje protagoniste u radu OECD-a. Iako se mnoga druga tijela upliću u njegova razmatranja, OECD je suštinski međuvladina organizacija čiji su članovi na čelu. Ovo ne znači da osobe koje nisu članice i pojedinci unutar OECD-a ne mogu imati moć, već treba napomenuti da članice upravljaju opsegom svog utjecaja (Woodward, 2009).

OECD djeluje kroz više od 300 odbora, stručnih i radnih skupina koje pokrivaju gotovo sva područja kreiranja politika. Odbori predlažu rješenja, procjenjuju podatke i uspjehe politika te pregledavaju akcije politika među zemljama članicama. Oni pokrivaju ista područja kao i vladina ministarstva, kao što su obrazovanje, financije, trgovina, okoliš, razvoj i povezuju se sa stručnjacima na razini zemlje. Sudionici odbora dolaze iz zemalja članica i partnerskih zemalja, a predstavljaju državna tijela, akademsku zajednicu, gospodarstvo i civilno društvo. Svake godine na ovim susretima sudjeluje oko 40 000 ljudi. Neke rasprave mogu prerasti u pregovore u kojima sve zemlje OECD-a definiraju i slijede zajednička globalna pravila (OECD, bez dat.).

Tajništvo OECD-a obavlja posao OECD-a. Vodi ga glavni tajnik, a sastoji se od uprava i odjela koji rade s kreatorima politike u svakoj zemlji, pružajući uvide i stručnost kako bi se pomoglo u kreiranju politike na temelju dokaza u bliskoj suradnji s odborima. Uprave odgovaraju glavnom tajniku. 3300 zaposlenika Tajništva uključuje ekonomiste, pravnike, znanstvenike, političke analitičare, sociologe, digitalne stručnjake, statističare i komunikacijske stručnjake. Uz svoje sjedište u Parizu, Francuska, OECD također ima centre u Berlinu, Meksiku, Tokiju i Washington D.C., koji su dio OECD-ovog tima za odnose s javnošću i komunikacije (OECD, bez dat.). Tajništvo podupire program rada prikupljanjem i analiziranjem podataka, predlažući ideje o politikama i pružajući administrativnu i logističku podršku. Odbori i radne skupine OECD-a mjesto su gdje se vladini dužnosnici i odabrani predstavnici civilnog društva okupljaju s tajništvom kako

bi razmijenili informacije, razmotrili prijedloge i pregledali njihovu provedbu, uključujući provođenje cijenjenih OECD-ovih stručnih pregleda (Woodward, 2009).

Predviđene funkcije tijela OECD-a i dalje proizlaze iz članaka OECD konvencije i Poslovnika Organizacije (OECD, bez dat.) (OECD, 1992). Ovi dokumenti dopuštaju tijelima OECD-a prostor za uspostavljanje vlastite radne prakse što rezultira spektrom tijela i političkih procesa u cijeloj organizaciji. Nekoliko univerzalnih pravila uključuje da se sva tijela OECD-a sastaju privatno (Pravilo 5) u sjedištu organizacije u Parizu (Pravilo 4b) i nastavljaju na engleskom ili francuskom, dva službena jezika organizacije (Pravilo 27), ali čak i ovdje Vijeće ili glavni tajnik mogu odlučiti drugačije (Woodward, 2009).

2.3.1. Zemlje članice OECD-a

Članice OECD-a upravljaju organizacijom, određujući sadržajni program i rezultate na četiri načina. Prvo, svaka članica ima stalno izaslanstvo u Parizu čiji je cilj osigurati da rad OECD-a odražava prioritete njihove vlade i usmjerava istraživanje OECD-a natrag u nacionalne prijestolnice. Primarnu odgovornost za to snose voditelji delegacija koji ostalim članovima prenose stajališta svoje vlade i predstavljaju ih u vijeću, upravnom tijelu OECD-a. Drugi diplomati, osobito ekonomski savjetnici, imaju utjecaja služeći u odborima OECD-a (Woodward, 2009).

Drugo, sve zemlje članice doprinose financiranju proračuna. Doprinosi se temelje na omjeru koji se jednako dijeli među zemljama članicama i na razmjeru koji je proporcionalan relativnoj veličini njihovih gospodarstava. Proračun se dijeli na dva dijela. Prvi dio proračuna za 2023. iznosi 219,6 milijuna eura. Drugi dio proračuna, u međuvremenu, pokriva programe koji su od interesa za ograničeni broj članica i koji se financiraju prema ljestvicama doprinosa ili drugim sporazumima između zemalja sudionica. Konsolidirani drugi dio proračuna za 2023. iznosi 118,7 milijuna eura. Kombinirani proračuni I. i II. dijela iznose 338,3 milijuna eura (OECD, 2023).

Treće, dužnosnici vlada članica uvelike dominiraju odborima OECD-a, gdje se odvija najveći dio posla OECD-a. Konačno, putem Vijeća, članovi imenuju izvršnog čelnika organizacije. Pojmovno su sve članice OECD-a jednake, ali u točnosti moćne članice dominiraju. Zemlje G7 doniraju gotovo tri četvrtine proračuna dijela i organizacije i mogu zagušiti programe OECD-a uskraćivanjem sredstava. Nadalje, 55 posto predsjednika odbora OECD-a i 52 posto potpredsjednika dolazi iz G7. Manje zemlje također trpe zbog nedostatka kvalificiranog osoblja koje bi popunilo njihove stalne delegacije. Dok veće zemlje održavaju relativno obilne misije u OECD-u, manje zemlje često postavljaju svoje najtalentiranije veleposlanike u međunarodne

organizacije višeg profila. Za razliku od običnih članica, EU ne doprinosi proračunu OECD-a i nema pravo glasa kada Vijeće usvaja pravne akte (Woodward, 2009).

2.3.2. Vijeće

Vijeće se sastoji od predstavnika svih država članica i Europske komisije i glavno je tijelo OECD-a iz kojeg proizlaze svi akti Organizacije. Vijeće se redovito sastaje na razini stalnog predstavnika kada njime predsjedava glavni tajnik i jednom godišnje na ministarskoj razini (MCM) gdje predsjedaju predsjednik i dva potpredsjednika koje imenuje Vijeće. Tradicionalno, središnji sudionici MCM-a su ministri financija, vanjskih poslova ili trgovine u pratnji vladinih dužnosnika, političkih stručnjaka, savjetodavnog odbora za poslovanje i industriju OECD-a (BIAC), savjetodavnog odbora sindikata OECD-a (TUAC) i drugih društvenih partnera OECD-a, promatrača iz multilateralnih gospodarskih organizacija i od 1999., promatrača iz odabranih zemalja nečlanica. Godine 2008. pet zemalja s pojačanim angažmanom i budućih zemalja pristupnica po prvi je put u potpunosti sudjelovalo u MCM-u. Teoretski, Vijeće obavlja odgovarajuće funkcije i ovlasti bez obzira na razinu sastanka. Njime se daje strateška kontrola nad OECD-om ovlašćujući glavnog tajnika da usmjerava tajništvo da istražuje određene predmete, pomno provjerava njihova međuzvješća, usvaja akte koji obvezuju članice u različitim stupnjevima i donosi konačnu prosudbu o pristupanju novih članica. Vijeće također osigurava administrativni nadzor stvaranjem i premještanjem pomoćnih tijela kako bi se omogućilo OECD-u da postigne svoje ciljeve i odobrava proračun i pravila o osoblju koje nameće glavni tajnik. U praksi, međutim, sastanci stalnih predstavnika imaju tendenciju raspravljanja o rutinskim stvarima, dok su ministarski sastanci strateški orijentirani i daju OECD-u politički poticaj. MCM je vrhunac godine OECD-a, čije priopćenje rekapitulira norme OECD-a i ocrtava prioritete za nadolazeću godinu. Svjesnost da će MCM presuditi o nekom pitanju može prekinuti mrtvu točku između dužnosnika, a tamo gdje to nije slučaj, razgovori u tijelu između ministarskih delegata u MCM-u ponekad riješe stvar (Woodward, 2009).

2.3.3. Generalni sekretar

Kao predsjedatelj vijeća i voditelj tajništva, generalni sekretar je ključan kod povezivanja nacionalnih izaslanstava sa svakodnevnim aktivnostima OECD-a. Svi članovi mogu predložiti kandidate za mjesto generalnog sekretara. Voditelji delegacija OECD-a rigorozno i opsežno provjeravaju kandidate kroz pojedinačne razgovore i kolektivne konzultacije. Ovaj proces smanjuje teren sve dok se ne pojavi kandidat oko kojeg se slažu sve zemlje OECD-a. Vijeće tada imenuje pojedinca glavnim tajnikom na razdoblje od pet godina. Moć glavnog tajnika u konačnici je ograničena potrebom da zadrži potporu članstva, a time i vijeća.

Ipak, nedoumice u upravljačkoj strukturi OECD-a daju politički pronicljivom glavnom tajniku priliku da ostavi svoj pečat. Generalni sekretar utvrđuje dnevni red i može davati prijedloge bilo kojem konstitutivnom tijelu organizacije uključujući Vijeću. Oni odlučuju kako izvršiti proglose vijeća i orkestriraju tajništvo u tu svrhu. Generalni sekretar održava otvorene kanale komunikacije među raznovrsnim tijelima OECD-a i vanjsko je lice organizacije, posredujući njene proizvode u nacionalnim prijestolnicama i međunarodnim institucijama (Pravilo 24). Generalni sekretar ne zadire otvoreno u pitanja odbora OECD-a, ali može povremeno pokušati manipulirati tajništvom kroz svoje ovlasti pokroviteljstva. Na kraju, Vijeće imenuje zamjenike generalnog sekretara na preporuku generalnog sekretara. Prema konvenciji, OECD izvlači zamjenike generalnog sekretara iz različitih geografskih krila organizacije. Četiri zamjenika generalnog sekretara, od kojih svaki nadzire zasebno područje. (Woodward, 2009).

2.3.4. Tajništvo

Tajništvo je središte OECD-a, obavljajući sve funkcije potrebne za učinkovito upravljanje Organizacijom. Tajništvo se dalje dijeli na uprave i odjele koji paralelno i služe Vijeću i generalnom sekretaru, poluautonomnim tijelima OECD-a i odborima OECD-a. Uposleno većinom iz država članica, tajništvo je relativno veliko i ima određene neovisne ovlasti. Od posebnog značaja je kadar od približno 700 profesionalnih ekonomista, pravnika i znanstvenika unutar tajništva koji OECD-ovim odborima pružaju administrativnu podršku, istraživanja, analize i prijedloge. Ovo tijelo, koje se sastoji od visoko pozicioniranih birokrata upućenih iz nacionalnih vlada i renomiranih stručnjaka regrutiranih iz privatnog sektora, čini nepristrano tijelo koje trguje svojim ugledom i stručnošću kako bi zagovaralo i naviklo članove odbora na inovativne pristupe političkim dilemama. Glavni tajnik, šef tajništva, ima dopuštenje da daje preporuke vijeću o tome što bi tajništvo trebalo proučavati, ali tajništvo ostaje službenik članova. Države mogu ignorirati savjete, a mišljenja tajništva dobivaju manje vrijednosti tamo gdje su državni interesi dijametralno suprotni. Važno je, međutim, da činjenica da države odabiru samo postupanje s predmetom "do određene točke" implicira da tajništvo ima određeni prostor za pomicanje kada odlučuje o tome kako izvršiti edikt vijeća. Štoviše, budući da je OECD često prva međunarodna organizacija koja sustavno ispituje neko političko pitanje, analiza tajništva može imati trajan utjecaj na njen dugoročni značaj. Razmatrajući poteškoće na revolucionaran način, tajništvo može istaknuti zajedničke točke ili promovirati zajedničku analizu zajedničkih problema koji pomažu u preoblikovanju nacionalnih interesa i povećavaju izgleda za buduću suradnju (Woodward, 2009).

2.3.5. Odbori

Po uputama Vijeća da prouče specifična pitanja, odbori su mjesto na kojem tajništvo izlaže svoju nepristranu analizu političke stvarnosti, a OECD daje savjete o politici i podložno ratifikaciji Vijeća, pružaju instrumente „mekog prava” po kojima je OECD poznat. OECD postavlja međunarodna pravila prema kojima članice OECD-a mogu odlučiti žele li ih pretvoriti u obvezujuće sporazume ili ne, no budući da ne postoji jedinstveno tijelo koje postavlja pravila u međunarodnom pravu, mnogi tehnički neobvezujući standardi ili norme OECD-a pridržavaju se kao da su obvezujući. To je ono što mnogi nazivaju "snagom mekog prava" (OECD, 2011). Zaduženi za cijenjene procese recenzije organizacije, odbori također preuzimaju vodstvo u praćenju donošenja instrumenata OECD-a. Trenutačno postoji više od 260 OECD-ovih odbora, radnih skupina i stručnih skupina. Većina ovih tijela daje pravo na članstvo svim zemljama OECD-a i odabranim zemljama i organizacijama izvan OECD-a. Uz to, neke manje razvijene članice OECD-a odlučuju se za sudjelovanje u tijelima koja nisu značajna za njihove interese ili u kojima nemaju odgovarajuće osoblje (Woodward, 2009).

3. PROCES ULASKA U OECD

Postati članom OECD-a nije jednostavna formalnost, već je rezultat rigoroznog procesa provjere. Upravno tijelo OECD-a (Vijeće), koje se sastoji od svih članica Organizacije, odlučuje hoće li otvoriti pristupne razgovore sa zemljom i utvrđuje odredbe, uvjete i proces pristupanja (OECD, bez dat.). Članice OECD-a razvile su okvir temeljen na dokazima s ciljem pružanja objektivnog mjerila za procjenu svake buduće članice na temelju njezinih zasluga od slučaja do slučaja. Ovaj okvir članicama pruža dosljedne informacije na kojima mogu temeljiti svoju odluku, između ostalog, o tome hoće li ili ne započeti razgovore o pristupanju s potencijalno budućom članicom. Obzirom da je Okvir javno objavljen na web stranici OECD-a, također pomaže budućim članicama da procijene svoj položaj prije nego što pokažu svoj interes da postanu članice OECD-a (OECD, 2017).

3.1. Okvir za razmatranje potencijalnih članica

Na sastanku Ministarskog vijeća (MCM) 2016., ministri su pozvani "na strateško promišljanje članica o budućoj veličini i članstvu Organizacije te na izvješće MCM-u 2017.". Naknadno je razvijen Okvir za razmatranje potencijalnih članova utemeljen na dokazima, čiji je cilj pružiti članicama OECD-a dosljedne informacije na kojima mogu temeljiti svoju odluku o tome hoće li otvoriti pristupne razgovore sa zemljom zainteresiranom za članstvo u OECD-u. Ovaj okvir, koji je usvojilo Vijeće OECD-a 2. lipnja 2017. i predstavljen MCM-u 2017., također pomaže potencijalnim članicama da procijene svoju poziciju prije nego što pokažu svoj interes da postanu članice OECD-a (OECD, 2022).

Odluka o poduzimanju prvog koraka u pristupnim razgovorima s Argentinom, Brazilom, Bugarskom, Hrvatskom, Peruom i Rumunjskom 2022. uslijedila je nakon pažljivog razmatranja članica OECD-a na temelju Okvira i napretka koji je postiglo šest zemalja od njihovih prvih zahtjeva za članstvo u OECD-u (OECD, 2022). Okvir za razmatranje potencijalnih članova uključuje pet faktora koji se razmatraju kod odluke ulaska neke zemlje u organizaciju. Ti faktori su: stanje spremnosti, predanost zemlje vrijednostima OECD-a i obvezama članstva, institucionalni okvir – ključne značajke, ključni ekonomski pokazatelji i odnosi s OECD-om (OECD, 2017). Kako bi pomogao Vijeću u donošenju odluke hoće li otvoriti pristupne razgovore s potencijalnom članicom ili ne, generalni tajnik će pružiti informacije o svakoj mogućoj budućoj članici koristeći Okvir koji, uz podatke o ekonomskim pokazateljima i odnosima s OECD-om, pruža dokaze o spomenutim faktorima (OECD, 2017).

Spremnost zemlje da se pridruži nekoj organizaciji ključni je čimbenik koji oblikuje njezinu potencijalnu integraciju i suradnju na regionalnim ili globalnim platformama. To uključuje sveobuhvatnu procjenu različitih ključnih aspekata, uključujući političku stabilnost, ekonomsku snagu, društvenu koheziju i pravne okvire. Spremnost zemlje da uskladi svoje politike i propise s ciljevima organizacije, kao i njezina sposobnost da aktivno doprinosi i podržava načela i vrijednosti grupe, jednako su važni. Štoviše, spremnost države da se uključi u diplomatske dijaloge, surađuje s drugim državama članicama i prilagodi se evoluirajućim izazovima i prilikama unutar sfere organizacije igra ključnu ulogu u određivanju njezine podobnosti i uspjeha kao vrijednog člana. Spremnost zemlje da se pridruži organizaciji ovisi o njezinoj sposobnosti da uskladi svoje interese i obveze sa zajedničkim ciljevima i težnjama grupe, potičući obostrano korisno partnerstvo. Kod stanja spremnosti države gledaju se određeni aspekti. Prvo se razmatra Ekonomsko i javno upravljanje prikazano u tablici 1 (OECD, 2017).

Tablica 1.

Ekonomsko i javno upravljanje

Svojstvo	Dokazano sa:
Otvoreno tržišno gospodarstvo temeljeno na pravilima	<ul style="list-style-type: none"> - Dokaz o napretku prema pridržavanju Deklaracije o međunarodnim ulaganjima i multinacionalnim poduzećima - Dovršen pregled investicijske politike koji pokazuje napredak u vezi s okvirom politike ulaganja - Dokaz o napretku prema pristupanju Konvenciji o borbi protiv podmićivanja stranih javnih službenika u međunarodnim poslovnim transakcijama - Pridržavanje načela korporativnog upravljanja OECD-a
Porezna transparentnost i međunarodna suradnja	<ul style="list-style-type: none"> - Članstvo u Globalnom forumu o razmjeni informacija i transparentnosti u porezne svrhe - Članstvo u <i>Inclusive Framework on BEPS</i>
Stabilan i transparentan financijski sustav	<ul style="list-style-type: none"> - Dokaz o napretku prema pridržavanju Kodeksa o liberalizaciji kretanja kapitala i Kodeksa o liberalizaciji trenutnih nevidljivih operacija
Pristup informacijama	<ul style="list-style-type: none"> - Pridržavanje Preporuke o dobroj statističkoj praksi - Pridržavanje Preporuke o načelima za izradu internetske politike

Izvor: Framework for the consideration of prospective members (2017),

<https://www.oecd.org/mcm/documents/C-MIN-2017-13-EN.pdf>

Nadalje razmatra se sposobnost, kapacitet i angažman kako je prikazano u tablici 2 (OECD, 2017).

Tablica 2.

Sposobnost, kapacitet i angažman

Svojstvo	Dokazano sa:
Sposobnost održavanja procesa pristupanja i obveza članstva	- Sporazum o osiguravanju odgovarajućih resursa i koordinacije za proces pristupanja
Aktivno sudjelovanje i angažman u bitnim odborima OECD-a	- Status sudionika ili pridruženog/člana u odborima OECD-a (s posebnim naglaskom na odbore čiji instrumenti podupiru dokaze o stanju spremnosti): uključujući evidenciju i razinu sudjelovanja
Usporedivost podataka i analize utemeljene na dokazima i razvoj politike	- Završetkom najmanje jedne recenzije koja pruža uvid u razvojne sustave i politike (po mogućnosti iz sljedećih osvrta: Public Governance Review, Regulatory Policy Review, Economic Survey, i Corporate Governance Review) - Pružanje potrebnih podataka o zemlji koje zahtijeva najmanje jedna glavna publikacija OECD-a

Izvor: Framework for the consideration of prospective members (2017), <https://www.oecd.org/mcm/documents/C-MIN-2017-13-EN.pdf>

Na kraju razmatra se doseg i utjecaj države prikazan u tablici 3 (OECD, 2017).

Tablica 3.

Doseg i utjecaj države

Svojstvo	Dokazano sa:
Regionalna ili globalna uloga u svjetskom gospodarstvu	- Konstruktivno članstvo u drugim međunarodnim i regionalnim organizacijama/institucijama, u skladu s ciljevima i obvezama OECD-a - Priznata sposobnost doprinosa i podrške uključenosti Organizacije u globalno ili regionalno upravljanje

Izvor: Framework for the consideration of prospective members (2017), <https://www.oecd.org/mcm/documents/C-MIN-2017-13-EN.pdf>

Za razmatranje države kao članice OECD-a provjerava se situacija buduće članice u pogledu svake od karakteristika „Stanja spremnosti” prethodno navedenih u radu. Budući da karakteristike ne obuhvaćaju sve instrumente i standarde OECD-a, one su namijenjene pružanju informacija i, u konačnici, pokazatelju stanja spremnosti potencijalne članice za ulazak u rasprave o pristupanju. Predanost potencijalne članice OECD-ovom instrumentu pokazuje se pridržavanjem instrumenta, napretkom prema pridržavanju takvih instrumenata ili načinom na koji su njegove politike, zakoni, propisi i prakse usklađeni s mjerama i praksama koje zahtijeva OECD-ov instrument (OECD, 2017).

Informacije o **političkoj predanosti potencijalne članice obvezama** članstva u OECD-u se razmatraju kroz: Razinu, prirodu i širinu političke predanosti obvezama članstva kako je izraženo i dokazano na najvišim razinama vlade buduće članice. Također se razmatra i stav budućeg člana u odnosu na temeljne vrijednosti Organizacije kako je izraženo u Izjavi o viziji. Ove informacije koje je dostavilo Tajništvo pomogle bi članovima da utvrde stupanj, između ostalog, "istomišljenika" budućeg člana (OECD, 2017). Kada se neka zemlja razmatra za članicu OECD-a potrebno je pogledati i njen **institucionalni okvir**. Pod tim se smatra: vrste vlade, upravne podjele, legalni sistem, izvršna vlast, zakonodavna vlast, sudska grana, centralna banka te tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja (OECD, 2017). Postoje i određeni **ključni ekonomski pokazatelji** koje organizacija razmatra prilikom odluke o članstvu neke države. Ovi pokazatelji su prikazani tablicom 4 (OECD, 2017).

Tablica 4.

Ključni ekonomski pokazatelji

Ključni godišnji ekonomski pokazatelji	Jedinica	2015	% promjene iz 2010. godine	2015 – OECD raspon članova (prosjeak)
Stanovništvo, ukupno	Milijun			
Površina	1000 km ²			
BDP, PPP (konstantni američki dolar iz 2011.)				
BDP, PPP po stanovniku (konstantni američki dolar iz 2011.)	%			
Poljoprivreda, dodana vrijednost (% BDP-a)	%			
Proizvodnja, dodana vrijednost (% BDP-a)	%			
Usluge, itd., dodana vrijednost (% BDP-a)	%			
Opća država final izdaci za potrošnju (% BDP-a)	Bilijun			
Izvoz roba i usluga (konstantni američki dolar 2010.)	%			
Izvoz roba i usluga (% BDP-a)	Bilijun			
Uvoz robe i usluga (konstantni američki dolar 2010.)	%			
Uvoz roba i usluga (% BDP-a)	%			
Saldo tekućeg računa (% BDP-a)	%			
Stanje vanjskog duga (% BND-a)	%			
Inflacija, potrošačke cijene (godišnji %)	%			

Radna snaga, ukupno	Milijun
Nezaposlenost, ukupna (% ukupne radne snage, modelirana ILO procjena)	%
Službena razvojna pomoć (u skladu s definicijom DAC-a)	Bilijun

Izvor: Framework for the consideration of prospective members (2017), <https://www.oecd.org/mcm/documents/C-MIN-2017-13-EN.pdf>

Kod **odnosa s OECD-om** razmatraju se sljedeći elementi: sudjelovanje u tijelima OECD-a, poštivanje pravnih instrumenata i sudjelovanje u alatima za globalne odnose (državni program, regionalni program itd.) (OECD, 2017).

3.2. Odluka o prihvaćanju države

Odluke o članstvu su prerogativ Vijeća koje u konačnici kontrolira sve aspekte procesa pristupanja, strukturiranog oko tri točke odlučivanja: na početku, Vijeće odlučuje hoće li pozvati budućeg člana u rasprave o pristupanju. Ako je ova odluka pozitivna, Vijeće tada nastavlja s usvajanjem Plana pristupanja, koji priprema glavni tajnik. Nakon što je proces pristupanja dovršen, Vijeće poziva dotičnu zemlju da postane članica, što može uključivati odluku o postpristupnim zahtjevima i izvješćivanju. Vijeće također može odlučiti obustaviti rasprave o pristupanju u bilo kojem trenutku tijekom ovog procesa (OECD, 2017).

Kako bi se Vijeću pomoglo u donošenju odluke o tome treba li otvoriti pristupne razgovore s budućim članom, gore opisani okvir treba primijeniti u skladu sa sljedećim postupkom. Razmatranje otvaranja procesa pristupanja može se poduzeti na inicijativu Vijeća ili nakon primitka pisanog zahtjeva buduće članice. Po primitku službenog zahtjeva, glavni tajnik dijeli zahtjev s Vijećem. Koristeći Okvir, glavni tajnik će Vijeću pružiti sveobuhvatne informacije o potencijalnom članu koji pokrivaju elemente navedene u dokumentu Dodatak I. Na temelju, između ostalog, ovih sveobuhvatnih informacija koje je dao glavni tajnik, i na temelju prosudbe Vijeća, Vijeće može odlučiti hoće li ili ne otvoriti rasprave o pristupanju ili će se s budućim članom uključiti na druge načine, koristeći jedan ili više dostupnih alata OECD-a za globalne odnose. Glavni tajnik priopćit će odluku Vijeća budućem članu. Ako Vijeće pristane na otvorene razgovore o pristupanju s budućim članom, glavni tajnik će nastaviti s pripremom Plana pristupanja za usvajanje od strane Vijeća (OECD, 2017).

4. OBVEZE I KORISTI PRISTUPANJA OECD-U

Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) je globalni forum 38 vodećih tržišnih gospodarstava (tablica 5) s mandatom promicanja 'boljih politika za bolje živote'. Kako je navedeno u Izjavi o viziji OECD-a povodom 60. godišnjice (OECD, 2021):

“Činimo zajednicu istomišljenika, predanu očuvanju slobode pojedinca, vrijednosti demokracije, vladavine prava i obrane ljudskih prava. Vjerujemo u načela otvorenog i transparentnog tržišnog gospodarstva. Vođeni našom Konvencijom, težit ćemo održivom gospodarskom rastu i zapošljavanju, istovremeno štiteći naš planet. Naše zajedničko nastojanje je iskorijeniti siromaštvo, uhvatiti se u koštac s nejednakostima i nikoga ne ostaviti po strani. Želimo poboljšati živote i izgled svih, unutar i izvan OECD-a. Kao globalni putokaz, OECD će stoga nastaviti razvijati analizu utemeljenu na dokazima koja pomaže u stvaranju inovativnih politika i standarda za izgradnju snažnijih, održivijih i uključivijih gospodarstava, nadahnjujući povjerenje za otporna, osjetljiva i zdrava društva.”

Tablica 5.

Države članice OECD-a

Država	Članstvo
Australija	7.6. 1971
Austrija	29.9. 1961
Belgija	13.9. 1961
Češka	21.12. 1995
Čile	7.5. 2010
Danska	30.5. 1961
Estonija	9.12. 2010
Finska	28.1. 1969
Francuska	7.8. 1961
Grčka	27.9. 1961
Irska	17.8. 1961
Island	5.6. 1961
Italija	29.3. 1962
Izrael	7.9. 2010
Japan	28.4. 1964
Južna Koreja	12.12. 1996
Kanada	10.4. 1961
Kolumbija	28.4. 2020
Kosta Rica	25.5. 2021
Latvija	1.7. 2016
Litva	5.7. 2018
Luxemburg	7.12. 1961
Mađarska	7.5. 1996

Meksiko	18.5. 1994
Nizozemska	13.11. 1961
Norveška	4.7. 1961
Novi Zeland	29.5. 1973
Njemačka	27.9. 1961
Poljska	22.11 1996
Portugal	4.8 1961
SAD	12.4. 1961
Slovačka	14.12. 2000
Slovenija	21.7. 2010
Španjolska	3.8. 1961
Švedska	28.9. 1961
Švicarska	28.9. 1961
Turska	2.8. 1961
Ujedinjeno Kraljevstvo	2.5. 1961

Izvor: List of OECD Member countries - Ratification of the Convention on the OECD (2021), <https://www.oecd.org/about/document/ratification-oecd-convention.htm>

OECD je izvorno stvoren kako bi osigurao kretanje Europe prema većoj gospodarskoj integraciji i odmicanju od protekcionizma, a njegovo se članstvo od tada proširilo s 20 zemalja 1960. na današnjih 38. Osim članstva, OECD surađuje s više od 100 drugih gospodarstava, od kojih mnoga sudjeluju u njegovim odborima i pridržavaju se njegovih pravnih instrumenata i standarda politike. Tijekom proteklih 60 godina OECD je osigurao forum u kojem vlade zajedno rade na traženju rješenja za zajedničke probleme utemeljenim na dokazima, razmjenjuju iskustva i identificiraju "najbolje prakse" koje se prate kroz reviziju. U središtu ovog procesa je zajedničko prepoznavanje vrijednosti suradnje i spremnost da se bude samokritičan u potrazi za boljim upravljanjem, boljom politikom i boljim životom. Organizacija "go to" za vodeće napore u suzbijanju utaje i izbjegavanja plaćanja poreza, usporedbu rezultata obrazovanja i poticanje gospodarskog rasta, globalne konkurentnosti i dobrog upravljanja, OECD blisko surađuje s G20 i G7 te je partner i savjetnik na širokom planu od globalne važnosti (Radu-Tudor, 2022).

4.1. Koristi članica OECD-a

Kao multidisciplinarna organizacija i kroz svoj revolucionarni rad na uključivom rastu, OECD ima sveobuhvatan pristup ispitivanju rasta, gledajući izvan tradicionalnih monetarnih pokazatelja na dimenzije koje odražavaju dobrobit svih građana. OECD je moćan partner za svoje članice, ne samo u pružanju stručnosti i najboljih praksi za pomoć u razvoju najprikladnijih političkih rješenja za njihovu konkretnu situaciju, već i pomažući im u izgradnji domaće potpore potrebne za uspješnu provedbu reformi. Na taj način članstvo u OECD-u pomaže zemljama da iskoriste prednosti inovativnog razvoja u gospodarskoj i

socijalnoj politici. U nastavku je navedeno 15 ključnih prednosti članstva u OECD-u, koje spadaju u pet širokih tema (Radu-Tudor, 2022).

4.1.1. Podrška domaćim reformama

Prva prednost je pristup stručnom znanju OECD-a. Članovi imaju pristup OECD-ovom rezervoaru stručnosti uključujući sva istraživanja i analize provedene na širokom rasponu pitanja makroekonomske i strukturne politike (Radu-Tudor, 2022). Nakon toga, druga prednost je razmjena najboljih praksi koja OECD članicama nudi okvir za usporedbu iskustava i razmjenu najboljih praksi u nizu područja od ekonomske politike do zaštite okoliša. Članovi imaju mjesto za stolom u oko 300 odbora i radnih skupina unutar Organizacije, u raspravama koje okupljaju stručnjake iz svake zemlje članice, kao i stručnjake iz zemalja partnera, uz podršku talentiranog Tajništva (Radu-Tudor, 2022).

Treća prednost je sudjelovanje u recenziji gdje članovi imaju koristi od stručnih pregleda od strane državnih stručnjaka najviše razine u širokom rasponu područja politike koji pomažu u praćenju njihovog napretka i prepoznavanju mogućih poboljšanja. Preporuke politika proizašle iz ovih pregleda podržavaju vlade u izgradnji podrške za teške mjere koje se moraju poduzeti u samoj zemlji (Radu-Tudor, 2022). Sljedeća prednost je pristup najnovijim podacima i statistikama. OECD je jedan od najvećih i najpouzdanijih svjetskih izvora usporedivih statističkih podataka, a njegova analiza politika utemeljena na dokazima prepoznata je kao primjena najviših standarda istraživanja. OECD koristi inovativne metodologije kako bi pomogao zemljama identificirati i izmjeriti ekonomske i socijalne probleme s kojima se suočavaju i razvija nove analitičke alate (na primjer, kroz svoj rad na trgovini dodanom vrijednošću i globalnim lancima vrijednosti) kako bi bolje razumio kako funkcionira globalna ekonomija (Radu-Tudor, 2022). Peta prednost je usporedba sa statistikom OECD-a gdje su članice OECD-a integrirane u statističke baze podataka i publikacije OECD-a, omogućujući kreatorima politika, istraživačima i tvrtkama da usporede učinak članica u usporedbi s ostalim državama (Radu-Tudor, 2022).

4.1.2. Oblikovanje globalnih rasprava

Šesta prednost se odnosi na oblikovanje globalnih rasprava, a članicama puža sudjelovanje u raspravama o politici OECD-a. OECD je putokaz i istražuje nova problematična područja koja kasnije postaju *mainstream*. Članice OECD-a sudjeluju u političkim raspravama o najsuvremenijim pitanjima i imaju jednak glas s ostalim ključnim gospodarskim igračima u razvoju inovativnih rješenja za zajedničke izazove. OECD je također prednjačio u uklanjanju prepreka ključivom rastu, baveći se nejednakostima u prihodima, zdravstvenim

ishodima, obrazovanju i dobrobiti općenito, te je odgovorio na globalnu financijsku krizu i naučio lekcije iz nje. Kao primjer može se navesti inovativnu inicijativu Novi pristupi ekonomskim izazovima (Radu-Tudor, 2022).

Sedma prednost je sudjelovanje u postavljanju standarda OECD-a. OECD jača međunarodni poredak temeljen na pravilima razvijanjem standarda koji promiču dobrobit za sve. Članice OECD-a zajedno razvijaju nove i revidirane standarde OECD-a koji obuhvaćaju gotovo sva područja upravljanja, od borbe protiv korupcije do zaštite okoliša, poreza do javne uprave, kao i visoko specijaliziranih područja kao što su umjetna inteligencija i nanotehnologija. Mnogi standardi OECD-a postaju globalne reference koje sežu daleko izvan članstva u OECD-u (Radu-Tudor, 2022).

Osma prednost je ta da je OECD organizacija s globalnim dosegom. OECD je u središtu arhitekture globalnog upravljanja i ključni je glas koji podržava globalnu agendu, uključujući kroz G20 i G7 o pitanjima kao što su reforme za rast i radna mjesta, porezi, trgovina, ulaganja, energetska učinkovitost i klimatske promjene, borba protiv korupcije, rješavanje nejednakosti i ulaganje u vještine ljudi, kao i promicanje uključivijeg i održivijeg razvoja (Radu-Tudor, 2022).

4.1.3. Promicanje učinkovitosti

Deveta je prednost veća harmonizacija za veću učinkovitost gdje članstvo u OECD-u omogućuje članicama da usklade svoje politike na globalnoj razini kako bi promovirale ekonomsku učinkovitost i uštedjele resurse. Neki primjeri usklađivanja koja daju korist zemljama članicama uključuju (Radu-Tudor, 2022):

- pomoć u reformi zakona o nabavi i tržišnom natjecanju u borbi protiv lažiranja ponuda. Zdravstvena organizacija javnog sektora u Meksiku uštedjela je gotovo 3 milijarde USD tijekom tri godine kroz izmjene u svojim procesima nabave uz pomoć OECD-ovog sustava pregleda.
- kao rezultat OECD-ovog programa za kemikalije, vlade i industrija godišnje uštede preko 309 milijuna eura. Putem OECD-ovog uzajamnog prihvaćanja podataka (MAD), test sigurnosti proveden na kemijskom proizvodu u jednoj članici OECD-a može biti prihvaćen od strane drugih članica OECD-a sve dok je proveden u skladu sa Smjernicama za testiranje OECD-a i načelima dobre laboratorijske prakse. Ovo omogućava uštede kemijskoj industriji u kontekstu troška dvostrukih testiranja za proizvode koji se prodaju u više od jedne zemlje.
- dogovor o službeno podržanim izvoznim kreditima izjednačava globalne uvjete za tvrtke koje izvoze iz članica OECD-a i zemalja koje nisu članice. Aranžman sprječava vlade da utječu na

međunarodna tržišta subvencioniranim izvoznim kreditima ili vezanom potporom. Uštede poreznih obveznika proizlaze izravno iz odredbi razvijenih u okviru Sporazuma o kamatnim stopama i premijama za rizik koje izvozno kreditne agencije naplaćuju za financiranje izvoza.

- standardi OECD-a o globalnoj poreznoj transparentnosti doveli su do informacija o 75 milijuna financijskih računa koji su razmijenjeni u 2020. u ukupnoj vrijednosti od oko 9 trilijuna eura, s 112 milijardi eura dodatnih prihoda koji su do sada identificirani kroz programe dobrovoljnog otkrivanja podataka, slične inicijative i istrage. To predstavlja više od 300 puta od godišnjeg proračuna OECD-a. To je također rezultiralo padom od između 20-25% bankovnih depozita u *offshore* financijskim centrima.

Deseta prednost je izjednačavanje uvjeta za poslovanje i ušteda novca poreznim obveznicima. OECD pomaže donositeljima politika da razumiju, procijene i usporede političke opcije i ishode te da stvore prilike za tvrtke i radnike. Ovaj rad rezultira i značajnim uštedama poreznih obveznika (Radu-Tudor, 2022). Sljedeća prednost je ta da je OECD dobro vođena i učinkovita organizacija. OECD-u služi međunarodno Tajništvo koje uključuje brojne svjetski poznate stručnjake. Slijedi najviše standarde i pokrenuo je korporativne napore kako bi nastavio isporučivati visokokvalitetne rezultate, istovremeno čineći više s osiguranim resursima i radeći pametnije kako bi članovima pružili još bolju vrijednost za novac (Radu-Tudor, 2022).

4.1.4. Reputacijske prednosti i povjerenje investitora

Dvanaesta prednost su reputacijske koristi gdje članstvo u OECD-u predstavlja jasno priznanje da se zemlja pridržava najviših svjetskih standarda, dijeleći predanost demokraciji i vladavini prava, pridržavajući se načela otvorenog i transparentnog tržišnog gospodarstva i zajedničkog cilja održivog gospodarskog rasta (Radu-Tudor, 2022). Sljedeća prednost je povjerenje ulagača. Postati članom OECD-a snažan je znak međunarodnim i domaćim ulagačima da politike zemlje slijede ključne OECD-ove standarde i najbolje prakse u područjima kao što su korporativno upravljanje, borba protiv korupcije, ulaganja, tržišno natjecanje, financijska tržišta i javno upravljanje (Radu-Tudor, 2022).

4.1.5. Proces pristupanja kao katalizator reformi

Sljedeća prednost je pomaganje zemljama pristupnicama da identificiraju područja za poboljšanje. Kroz detaljan pregled zakonodavstva, politika i praksi od 360 stupnjeva od strane stručnjaka iz cijelog svijeta, proces pristupanja OECD-u podržava zemlje kandidate u prepoznavanju načina na koji mogu postići bolje rezultate za svoje građane približavanjem OECD standardima i najboljim praksama (Radu-Tudor, 2022).

Posljednja prednost je podupiranje domaće reformske agende. Proces pristupanja može podržati domaću agendu i može pomoći zemlji da se brže kreće prema vlastitim političkim prioritetima kao što su maksimiziranje trgovine i ulaganja, poticanje inovacija, smanjenje nejednakosti, borba protiv korupcije, poboljšanje poreznog sustava, održivije i ekološki zaštićenije korištenje prirodnih resursa, poboljšanje učinkovitosti javne uprave i optimizacija učinkovitosti politika obrazovanja, zdravstva i tržišta rada (Radu-Tudor, 2022).

4.2. Obveze članica OECD-a

Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) nedvojbeno se pojavila kao glavni igrač u gospodarskom globalnom upravljanju. Danas je 38 država aktivnih članica OECD-a, a još nekoliko trenutno pregovara o pristupanju ili se dobrovoljno pridržava njegovih smjernica. Jedno posebno područje u kojem se OECD smatra vizionarskom organizacijom bilo je promicanje društvene odgovornosti poduzeća (eng. Corporate social responsibility - CSR) i korporativnog upravljanja. OECD smatra da je CSR potraga za učinkovitim 'usklađivanjem' između poduzeća i društava u kojima posluju. U onome što bi se moglo smatrati prvim čvrstim, međunarodnim korakom prema lociranju ovog 'usklađivanja', OECD se pokazao ključnim u pokretu CSR-a kroz svoju Deklaraciju o međunarodnim ulaganjima i multinacionalnim poduzećima (Deklaracija) iz 1976., koja je uključila Aneks koji sadrži Smjernice za multinacionalna poduzeća (MNE Smjernice). OECD je odlučio na tim temeljima postati lider u promicanju CSR-a. Ukratko, MNE Smjernice u biti utjelovljuju ono za što se države članice OECD-a slažu da predstavljaju osnovne komponente odgovornog korporativnog ponašanja. Međutim, što se tiče korporacija, one ostaju samo 'preporuke koje vlade upućuju multinacionalnim poduzećima koje djeluju u državama članicama ili iz njih (OECD, 1960).

Države članice OECD-a su pristale na sljedeće obveze prilikom postajanja članom organizacije (OECD, 1960):

- uzimanje u obzir to da su gospodarska snaga i prosperitet ključni za postizanje ciljeva Ujedinjenih naroda, očuvanje individualne slobode i povećanje općeg blagostanja;
- vjerovanje da te ciljeve mogu najučinkovitije ostvariti jačanjem tradicije suradnje koja se među njima razvila;
- priznavanje da su gospodarski oporavak i napredak Europe, kojemu je njihovo sudjelovanje u Organizaciji za europsku gospodarsku suradnju dalo značajan doprinos, otvorili nove perspektive za jačanje te tradicije i njezinu primjenu na nove zadatke i šire ciljeve;
- vjerovanje da će šira suradnja dati vitalan doprinos miroljubivim i skladnim odnosima među

narodima svijeta;

- priznavanje sve veće međuovisnosti svojih gospodarstava;
- odlučnost da konzultacijama i suradnjom učinkovitije koriste svoje kapacitete i potencijale kako bi promicale najveći održivi rast svojih gospodarstava i poboljšale gospodarsku i društvenu dobrobit svojih naroda;
- vjerovanje da bi ekonomski naprednije nacije trebale surađivati kako bi najbolje što mogu pomogle zemljama u procesu gospodarskog razvoja;
- priznavanje da je daljnje širenje svjetske trgovine jedan od najvažnijih čimbenika koji pogoduju gospodarskom razvoju zemalja i poboljšanju međunarodnih gospodarskih odnosa; i
- odlučnost slijediti te svrhe na način koji je u skladu s njihovim obvezama u drugim međunarodnim organizacijama ili institucijama u kojima sudjeluju ili prema sporazumima kojih su stranke.

Pristajući na te obveze članice su se složile sa tim da će ciljevi OECD-a (u daljnjem tekstu "Organizacija") biti promicanje politika osmišljenih za postizanje najvećeg održivog gospodarskog rasta i zaposlenosti te rastući životni standard u zemljama članicama, uz održavanje financijske stabilnosti, i na taj način pridonijeti razvoju svjetskog gospodarstva; doprinos zdravoj gospodarskoj ekspanziji u zemljama članicama kao i zemljama nečlanicama u procesu gospodarskog razvoja; i doprinos širenju svjetske trgovine na multilateralnoj, nediskriminirajućoj osnovi u skladu s međunarodnim obvezama (OECD, 1960).

U ostvarivanju ovih ciljeva, članovi su suglasni da će, pojedinačno i zajednički: promicati učinkovito korištenje svojih gospodarskih resursa; u znanstvenom i tehnološkom području promicati razvoj svojih resursa, potičući istraživanje i promiču strukovno osposobljavanje; provoditi politike namijenjene postizanju gospodarskog rasta i unutarnje i vanjske financijske stabilnosti te izbjegavati razvoj događaja koji bi mogao ugroziti njihova gospodarstva ili gospodarstva drugih zemalja; nastaviti sa svojim naporima da smanje ili ukinu prepreke razmjeni dobara i usluga i tekućim plaćanjima te održavati i proširiti liberalizaciju kretanja kapitala; i doprinijeti gospodarskom razvoju i zemalja članica i zemalja nečlanica u procesu gospodarskog razvoja odgovarajućim sredstvima, a posebno protokom kapitala u te zemlje, uzimajući u obzir važnost primanja tehničke pomoći i osiguravanja rastućih izvoznih tržišta za njihova gospodarstva (OECD, 1960).

S ciljem postizanja navedenih ciljeva navedenih članice su suglasne da će: međusobno se informirati i dostavljati Organizaciji podatke potrebne za ispunjavanje njezinih zadataka; stalno se međusobno savjetovati, provoditi studije i sudjelovati u dogovorenim projektima; i blisko surađivati i prema potrebi

poduzimati koordinirane akcije. Kako bi postigla svoje ciljeve, Organizacija može: donositi odluke koje su obvezujuće za sve članove, osim ako nije drugačije određeno; davati preporuke članovima; i sklapati sporazume s članicama, državama nečlanicama i međunarodnim organizacijama. Osim ako se Organizacija jednoglasno ne dogovori drugačije za posebne slučajeve, odluke će se donositi i preporuke davati zajedničkim dogovorom svih članica. Svaki član ima jedan glas. Ako se članica suzdrži od glasovanja o odluci ili preporuci, takva suzdržanost neće poništiti odluku ili preporuku, što će se primjenjivati na druge članice, ali ne i na suzdržanu članicu. Nijedna odluka neće biti obvezujuća ni za jednu članicu dok ona ne ispuni zahtjeve vlastitih ustavnih procedura. Ostali članovi mogu se složiti da se takva odluka privremeno primjenjuje na njih (OECD, 1960).

Vijeće je sastavljeno od svih članova i ono je tijelo je iz kojeg proizlaze svi akti Organizacije. Vijeće se može sastajati na sjednicama ministara ili stalnih predstavnika. Vijeće svake godine imenuje predsjednika, koji predsjedava njegovim ministarskim sjednicama, i dva potpredsjednika. Predsjednik može biti imenovan da služi još jedan uzastopni mandat. Vijeće može osnovati Izvršni odbor i takva pomoćna tijela koja mogu biti potrebna za postizanje ciljeva Organizacije. Glavnog tajnika koji je odgovoran Vijeću imenuje Vijeće na mandat od pet godina. Pomaže mu jedan ili više zamjenika glavnog tajnika ili pomoćnika glavnog tajnika koje imenuje Vijeće na preporuku glavnog tajnika. Glavni tajnik služi kao predsjedatelj sastanka Vijeća na sjednicama stalnih predstavnika. On pomaže Vijeću na sve odgovarajuće načine i može podnijeti prijedloge Vijeću ili bilo kojem drugom tijelu Organizacije. Glavni tajnik će imenovati ono osoblje koje Organizacija može zahtijevati u skladu s organizacijskim planovima koje je odobrilo Vijeće. Pravilnik o osoblju podliježe odobrenju Vijeća. Uzimajući u obzir međunarodni karakter Organizacije, glavni tajnik, zamjenik ili pomoćnik glavnog tajnika i osoblje neće tražiti niti primati upute od bilo kojeg člana ili bilo koje vlade ili tijela izvan Organizacije. Prema odredbama i uvjetima koje može odrediti Vijeće, Organizacija može: ostvariti komunikaciju s državama ili organizacijama koje nisu članice; uspostaviti i održavati odnose s državama ili organizacijama koje nisu članice; i pozvati vlade ili organizacije koje nisu članice da sudjeluju u aktivnostima Organizacije (OECD, 1960).

5. HRVATSKA I OECD

Prema riječima zamjenika glavnog direktora OECD-a Ulrika Knudsen (Hina, 2022), Hrvatska bi trebala postati članica te organizacije za tri do sedam godina, a glavna pregovora o članstvu trebala bi biti usmjerena na upravljanje državnim tvrtkama, vladavinu prava i pravosudni sustav. Hrvatska je 25. siječnja 2022. započela razgovore o pristupanju platformi, nakon pet godina uputila je pismo namjere ovoj organizaciji sa sjedištem u Parizu. Hrvatska je već predala prvi nacrt koji predstavlja cijeli proces učlanjenja, to je temelj razgovora. Budući da je članstvo u OECD-u ključno za hrvatsku Vladu, razgovore vodi Ministarstvo vanjskih i europskih poslova. Smatra se da je Hrvatska u dobroj poziciji da postane članica OECD-a, ali je još uvijek teško razumjeti kada će postati članica. Temeljit će se na napretku razgovora. Ako pogledate zadnjih 10 zemalja koje su se uključile, proces je trajao između tri i sedam godina (Hina, 2022).

U lipnju 2021. OECD je preporučio da Crops treba poboljšati upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu, preporučujući stvaranje tijela za koordinaciju vlasništva nad tim poduzećima i navodeći da bi trebala postojati potreba za poboljšanjima u transparentnosti i otkrivanju podataka, te da treba ojačati nadzorne odbore u tim poduzećima. Iz Ministarstva vanjskih i europskih poslova kazali su da su temeljem preporuke izradili akcijski plan za njezinu provedbu, te dodali da se namjeravani završetak korporativne reforme očekuje do 2024. godine (Hina, 2022).

Da bi postala članica OECD-a, država mora slijediti 260 "pravnih instrumenata". Hrvatska trenutno ima 39 standarda, od kojih će 11 biti ostvareno 2022. godine, što je najmanji broj od bilo koje od šest natjecateljskih zemalja. Brazil je donio 114 pravnih instrumenata, uključujući rumunjskih 66, bugarskih 55 i argentinskih 49. Tehnički odbori OECD-a koji se sastoje od članova iz država članica ocjenjuju provedbu ovih pravnih instrumenata. (Hina, 2022).

5.1. Zajedničke vrijednosti, vizije i prioriteti

Zajednički ciljevi, narativi i vrijednosti vezani uz članstvo u OECD-u izraženi su u Izjavi o viziji povodom 60. obljetnice organizacije, kao i u Izjavi Vijeća ministara za 2021. koju je Hrvatska potpisala. Ove univerzalne vrijednosti, vizija i ciljevi najveća su imovina organizacije, a proces pristupanja pomoći će potvrditi predanost zemlje ovim vrijednostima, ciljevima i prioritetima u praksi. Ovo je važno za članstvo. (OECD, 2022).

Zemlje kandidati bi trebale dijeliti isti osjećaj kroz svoje riječi i postupke u vezi s Organizacijom i njezinim sudionicima. Isti osjećaj uključuje želju za sudjelovanjem u konstruktivnim raspravama koje su otvorene i iskrene kako bi se pronašao konsenzus, kao i želju za prihvaćanjem jedinstvenih metoda OECD-a, uključujući ocjenjivanje od kolega, što je zaštitni znak organizacije. Postupci zemlje kandidata na drugim međunarodnim skupovima mogu se smatrati jednako legitimnim. Bilateralna pitanja ne bi se trebala smatrati zaprekom procesu pristupa i stoga bi ih ljudi sličnog načina razmišljanja trebali rješavati na produktivan način. Ove zajedničke vrijednosti, vizija i prioriteta bit će sastavni dio procesa pristupanja, uključujući završnu fazu odlučivanja je li zemlja kandidatkinja prikladna ili nije za članstvo u Organizaciji. Pitanja povezana s tim zajedničkim vrijednostima, vizijom i prioritetima, kao i predanošću radnim metodama OECD-a, redovito će preispitivati Vijeće, uključujući u okviru namjenskih sastanaka na koje mogu biti pozvani predstavnici zemlje kandidatkinje kako bi raspravljali o pitanjima od interesa (OECD, 2022).

5.2. Tehnički pregledi odbora OECD-a

Kako bi se Vijeću omogućilo da donese informiranu odluku o pristupanju Hrvatske, Hrvatska će biti podvrgnuta detaljnim pregledima od strane OECD-ovih značajnih odbora (u daljnjem tekstu „odbori“) od kojih će svaki dati službeno mišljenje Vijeću nakon završetka tehničkog pregleda (OECD, 2022).

5.2.1. Područja politike utvrđena od strane Vijeća

Vijeće je utvrdilo sljedeća područja politike koja će biti obuhvaćena tehničkim pregledima (OECD, 2022):

- strukturna reforma: kako postići ambiciozne ciljeve u strukturnoj reformi koja će služiti promicanju snažnog, održivog, zelenog i uključivog rasta;
- slobodna trgovina i ulaganja: kako povećati kapacitet zemlje za slobodnu trgovinu i ulaganja, uzimajući u obzir vrijednosti otvorenih, komercijalnih, konkurentnih, održivih i transparentnih tržišnih gospodarstava; kako ojačati međunarodnu trgovinu temeljenu na pravilima. To uključuje nužnost jačanja multilateralnog trgovinskog sustava temeljenog na pravilima usredotočenog na Svjetsku trgovinsku organizaciju (WTO), suzbijanje ekonomske prisile, postizanje ravnoteže na međunarodnoj razini kroz povećanje konkurencije, integraciju malih poduzeća u globalne proizvodne lance i uklanjanje prepreka međunarodnom trgovini koja je nepotrebna. Program koji je osmišljen kako bi koristio potrošačima i promicao gospodarski rast i inovacije;
- uključiv rast: kako uspostaviti učinkovitu i djelotvornu socijalnu politiku i politiku jednakih

mogućnosti, kako bi se doprinijelo uključivom rastu koji donosi rezultate za sve građane;

- upravljanje: kako ojačati javno upravljanje, integritet i napore u borbi protiv korupcije;
- Okoliš, bioraznolikost i klima: kako osigurati učinkovitu zaštitu okoliša i bioraznolikosti te djelovanje na klimatske promjene kako bi se postigli ciljevi Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama. To uključuje potrebu za mjerama politike cjelokupnog gospodarstva koje su usklađene s ciljevima Pariškog sporazuma, a posebno s ciljem postizanja globalnih neto emisija stakleničkih plinova do 2050. godine dubokim smanjenjem emisija omogućenim javnim i privatnim ulaganjima. To također uključuje važnost za svaku zemlju da usvoji i u potpunosti provede javne politike u skladu sa svojim klimatskim ciljevima, uključujući poništavanje i zaustavljanje gubitka bioraznolikosti i deforestacije kako je dogovoreno tijekom COP26 u Glasgowu, te poduzimanje učinkovitih radnji za prevođenje toga na terenu;
- digitalizacija: kako unaprijediti uključivo digitalno gospodarstvo, uključujući zajednički rad na međunarodnoj razini; i,
- infrastruktura: kako ulagati u kvalitetnu infrastrukturu na transparentan, odgovoran i uključiv način.

Ovaj neiscrpan popis ključnih područja ne dovodi u pitanje niz specifičnih pitanja koja se mogu identificirati kao rezultat detaljne analize i procjene različitih odbora (OECD, 2022).

Sljedeći odbori provest će reviziju pristupanja Hrvatske i dati službeno mišljenje Vijeću, prema potrebi oslanjajući se na procjene svojih pomoćnih tijela: odbor za investicije i Radna skupina za odgovorno poslovanje, radna skupina za podmićivanje u međunarodnim poslovnim transakcijama, odbor za korporativno upravljanje, odbor za financijska tržišta, odbor za osiguranje i privatne mirovine, povjerenstvo za natjecanje, odbor za fiskalne poslove, odbor za politiku okoliša, odbor za kemikalije i biotehnologiju, odbor za javno upravljanje, odbor viših dužnosnika za proračun, odbor za regulatornu politiku, odbor za politiku regionalnog razvoja, odbor za statistiku i statističku politiku, odbor za reviziju gospodarstva i razvoja, odbor za obrazovnu politiku, odbor za zapošljavanje, rad i socijalna pitanja, odbor za zdravstvo, odbor za trgovinu i Radna skupina za izvozne kredite, odbor za poljoprivredu, odbor za ribarstvo, odbor za znanstvenu i tehnološku politiku, odbor za politiku digitalnog gospodarstva, odbor za zaštitu potrošača i radna skupina Vijeća za brodogradnju (OECD, 2022).

5.2.2. Opseg i provedba tehničkih pregleda

Tehnički pregledi i rezultirajuća službena mišljenja obuhvatit će dva glavna elementa (OECD, 2022):

- ocjenu spremnosti i sposobnosti Hrvatske da provede sve materijalne pravne instrumente OECD-a u okviru nadležnosti odbora; i,
- evaluaciju politika i praksi Hrvatske u usporedbi s najboljim politikama i praksama OECD-a u relevantnom području, s obzirom na odgovarajuća temeljna načela navedena u Dodatku ovom Planu puta.

Tehnički pregledi započet će podnošenjem Početnog memoranduma od strane Hrvatske. Potom će uslijediti faza intenzivnog prikupljanja informacija i dubinske analize od strane Tajništva koja će rezultirati pozadinskim izvješćem koje će poduprijeti pregled od strane odbora. Može postojati nekoliko rundi dijaloga s Hrvatskom, kao i zatvorenih rasprava među članicama OECD-a. Kao rezultat ove analize i rasprave, odbori mogu preporučiti promjene kako bi se hrvatsko zakonodavstvo, politika i/ili praksa uskladili s pravnim instrumentima OECD-a ili kako bi se politike i prakse Hrvatske približile najboljim politikama i praksama OECD-a. Odbori također mogu razmotriti načine pružanja podrške državama kandidatkinjama u uvođenju ovih promjena, uključujući tehničku pomoć Tajništva i kanale za stručnjake iz zemalja članica da dobrovoljno podijele svoja nacionalna iskustva. Tijekom pregleda pristupanja, svaki odbor može priopćiti zaključke svojih rasprava državi kandidatkinji putem pisama predsjednika odbora u kojima se navode identificirana pitanja i preporuke koje je dao odbor, kao i sljedeći koraci u pregledu pristupa. Svaki odbor će odrediti popis zakonskih promjena i drugih reformi koje se moraju usvojiti prije završetka njegovog tehničkog pregleda. Kada je odbor zadovoljan usklađivanjem Hrvatske s pravnim instrumentima OECD-a, kao i najboljim politikama i praksama OECD-a, donijet će službeno mišljenje koje će naknadno biti dostavljeno Vijeću nakon što svi odbori koji provode reviziju pristupanja usvoje svoja službena mišljenja (OECD, 2022).

Dok se sve zakonske promjene i druge reforme koje odbori smatraju ključnima moraju usvojiti prije završetka procesa pristupanja, u svojim službenim mišljenjima odbori mogu dati preporuke za dodatne naknadne radnje od strane Hrvatske i/ili izjaviti da želi nastaviti s daljnjim praćenjem i time poduprijeti provedbu reformi usvojenih tijekom procesa pristupanja. U tu svrhu, odbori mogu Vijeću predložiti vremenski okvir za podnošenje izvješća Hrvatskoj odboru nakon pristupanja. U praksi, početna točka tehničkih pregleda bit će podnošenje Prvog memoranduma od strane Hrvatske glavnom tajniku, u kojem se utvrđuje prva samoprocjena usklađenosti hrvatskog zakonodavstva, politika i praksi sa svakim važećim pravnim instrumentom OECD-a koji se primjenjuje na sve članice OECD-a. To uključuje sve značajne odluke,

preporuke, deklaracije kao i međunarodne sporazume ili dogovore razvijene u okviru OECD-a. Samoprocjena bi trebala obuhvatiti pravne instrumente kojih se Hrvatska već pridržava (OECD, 2022).

Rezerve ili primjedbe na pravni instrument OECD-a bit će moguće samo ako je to u skladu s praksom članica OECD-a. Ako Hrvatska smatra da su potrebne daljnje radnje kako bi se uskladila s pravnim instrumentom OECD-a, trebala bi izraditi prijedlog akcijskog plana u kojemu se navodi kako namjerava izmijeniti svoje zakonodavstvo, politike i prakse u tu svrhu, zajedno s rasporedom tih radnji. Početni memorandum službeno se podnosi nakon pregleda od strane Tajništva i nakon toga unese sve odgovarajuće izmjene. Relevantni dijelovi Početnog memoranduma potom će biti dostavljeni različitim odborima koji će pregledati spremnost Hrvatske. Odbori će u sklopu svojih tehničkih pregleda ocijeniti usklađenost Hrvatske s pravnim instrumentima OECD-a iz svoje nadležnosti kako bi odredili daljnje radnje koje su potrebne. Službeno mišljenje svakog odbora uključivat će ocjenu spremnosti i sposobnosti Hrvatske da provede sve pravne instrumente OECD-a iz nadležnosti odbora (OECD, 2022).

Za nove ili revidirane pravne instrumente OECD-a usvojene nakon podnošenja Početnog memoranduma, od Hrvatske će se tražiti da dostavi samoprocjenu usklađenja što je prije moguće, a to će ocijeniti relevantni materijalni odbor. Ako je odbor već zaključio svoje službeno mišljenje, Tajništvo može poduzeti ocjenu stajališta Hrvatske Usporedbe s najboljim politikama i praksama OECD-a. Odbori koji provjeravaju Hrvatsku također će Vijeću u svojim službenim mišljenjima dati ocjenu politika i praksi Hrvatske u usporedbi s najboljim politikama i praksama OECD-a u području njihove nadležnosti, s obzirom na odgovarajuća temeljna načela navedena u Dodatku Planu puta. Odbori također mogu uzeti u obzir stajalište Hrvatske o drugim pravilima, standardima i mjerilima kojih se članice OECD-a općenito pridržavaju (npr. stajalište o glavnim multilateralnim sporazumima) (OECD, 2022).

Tehnički pregledi od strane značajnih odbora provodit će se paralelno, a službena mišljenja koja su usvojili svi odbori koji pregledavaju Hrvatsku bit će dostavljena Vijeću kao jedan paket. Vremenski okvir za tehničke preglede uvelike ovisi o tempu kojim Hrvatska dostavlja informacije odborima i o tempu kojim Hrvatska poduzima odgovarajuće radnje kao odgovor na preporuke odbora za izmjene zakonodavstva, politike i prakse. Od Hrvatske će se očekivati da ispuni sve zahtjeve procesa pristupanja u razumnom roku, a Vijeće će redovito raspravljati o razini napretka Hrvatske u tehničkim pregledima. Svaki glavni odbor OECD-a odredit će organizaciju svojih tehničkih pristupa pristupanju uzimajući u obzir ostale prioritete u svom programu rada. Uz potporu Tajništva, odbori će također razmotriti modalitete upravljanja radnim opterećenjem koje predstavljaju pristupne revizije. Ti modaliteti mogu uključivati namjenske virtualne

sastanke, maksimalan broj revizija pristupa po sastanku, male skupine delegata koji unapređuju rad ili imaju glavnog delegata ili izvjestitelja (OECD, 2022).

U načelu, razgovori o pristupanju između OECD-a i Hrvatske odvijaju se u povjerljivom okruženju kako bi se očuvao prostor za otvorene i iskrene razgovore između članica OECD-a i Hrvatske. Istodobno, kako bi informirali rasprave i podržali reforme u Hrvatskoj, OECD i Hrvatska mogu se dogovoriti o otkrivanju određenih informacija. U tom smislu, pozadinska izvješća koja je pripremila Tajništvo za potporu reviziji pristupanja mogu se objaviti prije završetka procesa pristupanja pod ovlaštenjem glavnog tajnika. Međutim, verzija izvješća koja će biti objavljena ne bi trebala sadržavati konačnu ocjenu dvaju kriterija jer je ta procjena namijenjena samo Vijeću (OECD, 2022).

Usklađenost Hrvatske s pravnim instrumentima OECD-a koji ne spadaju u nadležnost odbora za reviziju Hrvatske ili koje nadležni odbor nije pregledao jer su usvojeni nakon zaključenja njegovog službenog mišljenja, ocijenit će glavni tajnik koji će na kraju procesa podnijeti izvješće Vijeću (OECD, bez dat.).

Tijekom procesa pristupanja, Hrvatska je pozvana sudjelovati, na temelju svog statusa zemlje kandidata za pristupanje, na sastancima svih OECD-ovih značajnih odbora i njihovih pomoćnih tijela koji su otvoreni za sudjelovanje svim članicama OECD-a. Tamo gdje sudjeluje na temelju statusa zemlje kandidata za pristupanje, sudjelovat će u svim raspravama osim povjerljivih sjednica i imati pristup povezanim dokumentima, ali neće sudjelovati u donošenju odluka. Ako je Hrvatska pridružena članica ili sudionica tijela OECD-a u skladu s Rezolucijom o partnerstvu, zadržat će taj status i odgovarajuća prava i obveze tijekom cijelog procesa pristupanja. Odbor za razvojnu pomoć uključit će se u strukturirani dijalog s Hrvatskom tijekom procesa pristupanja kako bi se raspravljalo o mogućnosti i izvedivosti pridruživanja Odboru (OECD, 2022).

Tijekom procesa pristupanja Hrvatska se poziva da se izjasni namjerava li, nakon što postane članicom Organizacije, sudjelovati u nekim ili svim izbornim tijelima ili programima Organizacije u kojima već ne sudjeluje. To uključuje Međunarodnu agenciju za energiju, Agenciju za nuklearnu energiju kao i druga izborna tijela i programe, koji mogu imati posebne kriterije za članstvo i/ili zahtijevati prihvaćanje posebnih obveza. Ako Hrvatska izrazi namjeru da se pridruži nekim od ovih aktivnosti, relevantna tijela ili programi mogu pokrenuti svoje uspostavljene procedure za članstvo paralelno s procesom pristupanja OECD-u (OECD, 2022).

Tijekom cijelog procesa, Tajništvo će: - pomoći Hrvatskoj u ispunjavanju zahtjeva procesa pristupanja i pružiti njezinim tijelima sve potrebne informacije ili savjete, uključujući pregled nacрта Početnog

memoranduma i druge dostavljene dokumentacije; pružanje informacija i analiza za tehničke preglede od strane hrvatskih odbora, kao i pružanje proceduralnih smjernica i olakšavanje koordinacije, uključujući tretman bilo kojih pravnih instrumenata ili pitanja koja će pregledavati više od jednog odbora; dostavljati Vijeću redovita izvješća o statusu procesa pristupanja kao i bilo koji materijal koji bi mogao biti potreban za razmatranje zahtjeva Hrvatske za članstvo (OECD, 2022).

5.3. Završetak procesa pristupanja

5.3.1. Završna izjava

Kada se završe svi tehnički pregledi i druge rasprave, Vlada Hrvatske podnijet će glavnom tajniku Završnu izjavu navodeći da će preuzeti sve obveze Člana Organizacije uključujući (OECD, 2022):

- prihvaćanje ciljeva Organizacije, kako je navedeno u Konvenciji kao i u Izvješću Pripremnog odbora OECD-a iz prosinca 1960.;
- pristupanje Konvenciji OECD-a i provedba svih preuzetih obveza i obveza navedenih u njoj;
- prihvaćanje Dopunskih protokola br. 1 i 2 uz Konvenciju OECD-a;
- prihvaćanje svih odluka, rezolucija, pravila, propisa i zaključaka koje je Organizacija prethodno donijela u vezi s njezinim upravljanjem i funkcioniranjem, uključujući one koji se tiču upravljanja Organizacijom, financijskih doprinosa Članova, drugih financijskih i proračunskih pitanja, pitanja osoblja (uključujući presude Upravnog suda), proceduralnih pitanja, odnosa s nečlanovima i klasifikacije informacija kakve stoje na dan članstva i bez iznimke;
- prihvaćanje financijskih izvješća Organizacije;
- prihvaćanje metoda rada Organizacije;
- prihvaćanje svih materijalno pravnih instrumenata Organizacije koji su na snazi na dan odluke Vijeća OECD-a da pozove zemlju kandidatkinju da postane članica, podložno svim dogovorenim rezervama ili primjedbama reproduciranim u Završnoj izjavi.

Također prihvaćanje da Sporazum o povlasticama i imunitetima između Hrvatske i OECD-a mora stupiti na snagu u trenutku polaganja isprave o pristupanju Konvenciji, navođenje svoje namjere sudjelovanja u bilo kojim izbornim tijelima ili programima nakon što postane članom Organizacije, donošenje odluke da će se svi prethodni sporazumi između Hrvatske i Organizacije koji se tiču sudjelovanja kao nečlanice u tijelima OECD-a smatrati raskinutima od datuma njezina pristupanja Konvenciji OECD-a, suglasnost s podnošenjem svih izvješća o napretku odborima OECD-a nakon pristupanja kako je navedeno u odluci Vijeća da pozove

Hrvatsku da pristupi Konvenciji OECD-a, određivanje kontaktne točke na visokoj razini o napretku nakon pristupanja, doprinos financijskim sredstvima za pokrivanje troškova evaluacije tih izvješća i objavljivanje godišnjih izvješća o napretku nakon pristupanja koje priprema Tajništvo i utvrđivanje svih dodatnih obveza koje bi mogle biti prikladne u svjetlu rasprava o odredbama i uvjetima članstva (OECD, 2022).

5.3.2. Odluka Vijeća o tome treba li Hrvatskoj uputiti poziv za pristupanje Konvenciji OECD-a

Kada svi tehnički pregledi i druge rasprave budu završeni i Hrvatska podnese svoju Završnu izjavu, glavni tajnik će predstaviti relevantne analize i dokumente na razmatranje Vijeću. To će uključivati opće izvješće o pristupnom procesu s preporukom glavnog tajnika Vijeću, završnu izjavu Hrvatske, službena mišljenja svih odbora koji revidiraju Hrvatsku i izvješće o tehničkom pregledu od strane Tajništva o stajalištu Hrvatske o pravnim instrumentima OECD-a koje nije pregledao niti jedan odbor. Na temelju ovih dokumenata i svih drugih relevantnih informacija, uključujući razmatranje bilo kojih pitanja povezanih sa zajedničkim vrijednostima, vizijom i prioritetima, Vijeće će jednoglasno odlučiti, u skladu s člankom 16. Konvencije, hoće li pozvati Hrvatsku da pristupi Konvenciji, kao i o uvjetima i odredbama tog poziva (OECD, 2022).

Ako je Odluka Vijeća pozitivna, potpisat će se Ugovor o pristupanju između Hrvatske i Organizacije koji će sadržavati, kao glavne elemente, Završnu izjavu Hrvatske i Odluku Vijeća. Ovaj Ugovor će biti javno objavljen. S obzirom na sve nove ili revidirane materijalno pravne instrumente usvojene između datuma odluke Vijeća OECD-a da pozove Hrvatsku da pristupi Konvenciji OECD-a i datuma na koji Hrvatska položi svoj instrument pristupanja i postane članica OECD-a, od Hrvatske će se očekivati da se pridržava ovih instrumenata u trenutku usvajanja. Nakon što je upućen poziv za članstvo, Hrvatska će morati poduzeti odgovarajuće korake na nacionalnoj razini kako bi ratificirala Ugovor o pristupanju i pristupila Konvenciji OECD-a. U razdoblju između Odluke Vijeća i datuma članstva, Hrvatska će biti pozvana da, bez prava odlučivanja, sudjeluje u radu Vijeća i njegovih stalnih odbora. Nakon što bude pozvana da postane članica, od Hrvatske će se očekivati da brzo dovrši svoje unutarnje procedure, a glavni tajnik će Vijeću dostavljati najnovije informacije o napretku. Ako dođe do neočekivane odgode, Vijeće može pozvati na raspravu s Hrvatskom i razmotriti jesu li potrebne daljnje radnje (OECD, 2022).

Nakon što Hrvatska završi interne procedure, pristupit će Konvenciji OECD-a polaganjem instrumenta pristupanja kod Vlade Francuske, depozitara Konvencije. Od dana polaganja isprave o pristupanju Hrvatska će biti članica OECD-a. Postupak završava, u skladu s praksom Organizacije, Rezolucijom Vijeća kojom se bilježi pristupanje i datum stupanja na snagu (OECD, 2022).

Iako sve zakonodavne promjene i druge reforme koje odbori smatraju ključnima moraju biti usvojene prije završetka procesa pristupanja, odbori mogu dati preporuke za dodatne daljnje radnje od strane Hrvatske i/ili izjaviti da želi nastaviti pratiti i time poduprijeti provedbu reformi usvojenih tijekom procesa pristupanja. U tu svrhu, odbori mogu predložiti Vijeću rokove za koje će Hrvatska podnijeti izvješće odboru nakon pristupanja.), Hrvatska se u svojoj Završnoj izjavi složila podnijeti sva izvješća o napretku odborima OECD-a nakon pristupanja kako je navedeno u odluci Vijeća da pozove Hrvatsku da pristupi Konvenciji, odrediti kontaktnu točku na visokoj razini o napretku nakon pristupanja, doprinijeti financijskim sredstvima za pokrivanje troškova evaluacije tih izvješća i objavljivanju godišnjih izvješća o napretku nakon pristupanja koje priprema Tajništvo (OECD, 2022).

5.4. Resursi potrebni za proces pristupanja

Hrvatska će morati osigurati potrebna sredstva za pokrivanje troškova procesa pristupanja. Ovi jednokratni troškovi povezani s procesom pristupanja uključivat će vrijeme osoblja OECD-a i one povezane s misijama, sastancima, dokumentacijom, koordinacijom i upravljanjem, komunikacijom kao i razne troškove. Pristupni doprinosi također će pokriti troškove integracije Hrvatske u rad Organizacije tijekom procesa pristupanja. Ako na kraju procesa Vijeće pozove Hrvatsku da postane članicom Organizacije, pristupni doprinosi također će pokriti sve daljnje troškove između datuma odluke Vijeća i datuma članstva koji se odnose na koordinaciju ili integraciju Hrvatske u statističke i druge poslove Organizacije kao članice. Troškovi pristupanja naplaćivat će se Hrvatskoj od datuma usvajanja ovog Plana od strane Vijeća i uključivat će troškove pristupanja nastale u razdoblju između odluke Vijeća o otvaranju rasprava o pristupanju i usvajanja ovog Plana puta (OECD, 2022).

Kako bi se osiguralo da su potrebni resursi dostupni na vrijeme kako bi se omogućio nastavak procesa pristupanja, od Hrvatske će se tražiti da izvrši plaćanja unaprijed za izdatke na temelju procjena troškova Tajništva. Ove procjene, koje će se izrađivati godišnje, uključivat će maržu za nepredviđene izdatke tijekom sljedeće godine. Iznos koji treba platiti za sljedeću godinu možda će trebati prilagoditi u svjetlu stvarno nastalih troškova u prethodnoj godini. Na primjer, ako troškovi nastali u određenoj godini premašuju plaćanje Hrvatske za tu godinu, možda će biti potrebno da Hrvatska sljedeće godine izvrši veće plaćanje. Ukupni trošak pristupanja u konačnici može biti veći ili manji od procijenjenog iznosa budući da napredak procesa pristupanja ovisi o nizu čimbenika, uključujući brzinu kojom Hrvatska daje informacije odborima i odgovara na preporuke koje daju odbori. U tom smislu i u skladu s pristupom za prijašnje procese pristupanja, sva nepotrošena odobrena sredstva automatski će se prenijeti u sljedeću godinu. Na kraju

procesa pristupanja, glavni tajnik će dostaviti Vijeću obračun konačnog ukupnog iznosa jednokratnih troškova na odobrenje i konačni obračun s Hrvatskom. Svaki nepodmireni iznos platit će Hrvatska ili će ga nadoknaditi Organizacija (uključujući kompenzaciju članskih doprinosa), ovisno o slučaju (OECD, 2022).

Hrvatska će se dopisivati s Organizacijom i učiniti sve informacije dostupnima na jednom od službenih jezika Organizacije (engleskom ili francuskom) ili osigurati službene prijevode takve korespondencije ili dokumentacije. Troškove bilo kojeg tumačenja ili prijevoda na ili s drugog jezika pokriva Hrvatska kao dio doprinosa za pristupanje. Hrvatska bi trebala imenovati i stalno održavati osobu za kontakt na visokoj razini u glavnom gradu kojoj je povjereno koordiniranje nacionalnih tijela uključenih u proces pristupanja. Hrvatska bi također trebala imenovati osobu zaduženu za pristupanje OECD-u koja će biti raspoređena u Pariz s ciljem olakšavanja kontakata i rješavanja operativnih pitanja koja proizlaze iz provedbe ovog procesa. Konačno, Hrvatska bi trebala održavati i dostaviti Tajništvu popis osoba za kontakt odgovornih za svaku od revizija odbora (OECD, 2022).

5.5. Analiza ekonomskih indikatora

Analizom ekonomskih indikatora Hrvatske, cilj je bio vidjeti kako Hrvatska stoji sa spremnosti učlanjivanja u Organizaciju za gospodarsku suradnju i razvoj. Ovakvu analizu je važno napraviti jer sama organizacija se koristi njima kako bi procijenili gospodarske položaje država i njihovu spremnost pristupa organizaciji. Svi podaci korišteni u tablici su iz 2022. godine i uspoređeni su s prosjekom OECD-a za 2022. Ova analiza pruža sveobuhvatnu perspektivu o gospodarskom položaju Hrvatske u odnosu na OECD.

Broj stanovnika Hrvatske od približno 3,85 milijuna (Hrvatska narodna banka, 2023) u oštroj je suprotnosti s prosjekom OECD-a od 36,32 milijuna (The world bank, 2022). Ova značajna razlika mogla bi utjecati na utjecaj Hrvatske unutar organizacije i njenu sposobnost da učinkovito doprinosi, pogotovo ako se u obzir uzme smanjenje populacije prisutno godinama. Hrvatski BDP po stanovniku iznosi 17.486 eura (Hrvatska narodna banka, 2023), osjetno niži od prosjeka OECD-a koji iznosi 49.884,96 eura (The world bank, 2022). Ova razlika ukazuje na to da Hrvatska ima mnogo prostora za poboljšanje u smislu gospodarskog razvitka. Relativno niži BDP od 66.943 eura (Hrvatska narodna banka, 2023) također sugerira prostor za rast.

Hrvatska pokazuje izrazitu trgovinsku neravnotežu s udjelom izvoza u BDP-u od 60,2% (Hrvatska narodna banka, 2023) i udjelom uvoza u BDP-u od 65,9% (Hrvatska narodna banka, 2023). Ove su brojke u značajnoj suprotnosti s prosječnim omjerom izvoza u BDP-u OECD-a od 30,4% i omjerom uvoza u BDP-u od 31,6% (The world bank, 2022). Saldo tekućeg računa Hrvatske iznosi -1,6% BDP-a (Hrvatska narodna banka, 2023), dok je prosjek OECD-a -0,6% (The world bank, 2022). Ovaj negativni saldo izaziva zabrinutost oko održivosti

vanjske ekonomske pozicije Hrvatske, što zahtijeva pozornost. Dug središnje države Hrvatske iznosi 68,8% BDP-a (Hrvatska narodna banka, 2023), što je znatno niže od prosjeka OECD-a koji iznosi 122,3% (The world bank, 2022).

Tablica 6.

Analiza ekonomskih indikatora

Ključni godišnji ekonomski pokazatelji (2022)	Jedinica	Hrvatska	Prosjek OECD-a
Stanovništvo, ukupno	Milijun	3,854	36,315
BDP	EUR	66 943	1 814 508,78
BDP po stanovniku	EUR	17 486	49 884,96
Izvoz roba i usluga (% BDP-a)	%	60,2	30,4
Uvoz roba i usluga (% BDP-a)	%	65,9	31,6
Saldo tekućeg računa (% BDP-a)	%	-1,6	-0,6
Inozemni dug (% BDP-a)	%	68,8	122,3
Inflacija, potrošačke cijene (godišnji %)	%	10,8	8.2
Nezaposlenost, ukupna (% ukupne radne snage, modelirana ILO procjena)	%	7,00	4,9

Izvor: <https://www.worldbank.org/en/home> , <https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori>

Stopa inflacije potrošačkih cijena u Hrvatskoj relativno je visoka i iznosi 10,8 posto (Hrvatska narodna banka, 2023), nadmašujući prosjek OECD-a od 8,2 posto (The world bank, 2022). Povišena inflacija može utjecati na kupovnu moć i ekonomsku stabilnost, zbog čega je potrebna razborita monetarna politika. Hrvatska se suočava sa stopom nezaposlenosti od 7% (Hrvatska narodna banka, 2023), što je više od prosjeka OECD-a od 4,9% (The world bank, 2022). Ovo sugerira moguće probleme tržišta rada kojima se treba pozabaviti kako bi se osigurala konkurentna radna snaga.

Hrvatska se mora usredotočiti na poticanje gospodarskog rasta, rješavanje trgovinskih neravnoteža i upravljanje inflacijom i nezaposlenošću. Hrvatska bi članstvom u OECD-u mogla dobiti potrebne resurse i stručnost za rješavanje ovih pitanja, ali mora biti spremna poduzeti važne reforme kako bi zadovoljila ekonomske standarde organizacije. Ova analiza naglašava važnost provedbe strategija održivog gospodarskog rasta i razborite fiskalne politike u Hrvatskoj dok se nastoji integrirati u OECD.

6. RASPRAVA

Kroz ovaj rad analizirali su se preduvjeti i proces pristupanja OECD-u. U tom kontekstu analizirani su ekonomski pokazatelje Hrvatske. Jedan od ključnih nalaza ovog istraživanja je da Hrvatska ima niži BDP, BDP po stanovniku i višu stopu inflacije u usporedbi s prosjekom zemalja članica OECD-a. Ovo je u skladu s očekivanim jer članstvo u OECD-u često zahtijeva veću ekonomsku stabilnost i konkurentnost. To ukazuje na potrebu za unapređenjem ekonomske strukture i politika u Hrvatskoj kako bi se postigla kompatibilnost s normama OECD-a.

Također, visoki udio izvoza i uvoza u BDP-u Hrvatske sugerira otvorenost njezine ekonomije prema međunarodnom tržištu. To može biti korisno u kontekstu članstva u OECD-u, gdje se promicanje trgovine smatra važnim aspektom ekonomske politike. Ovaj nalaz ukazuje na to da članstvo u OECD-u može potaknuti Hrvatsku na daljnje jačanje svojih veza s međunarodnim tržištima.

S obzirom na ciljeve istraživanja, koji su bili utvrditi sve potrebne korake za ulazak u OECD i razumjeti obveze i prednosti tog pristupa, može se zaključiti da su dobiveni rezultati korisni za donositelje odluka u Hrvatskoj. Oni pružaju osnovu za identifikaciju ključnih područja koja zahtijevaju reforme kako bi Hrvatska ispunila zahtjeve članstva u OECD-u i iskoristila prednosti tog članstva, kao što su pristup resursima i stručnosti OECD-a.

Ograničenja ovog istraživanja uključuju ograničene podatke iz jedne godine te nedostatak dubinskog analitičkog pristupa. Buduća istraživanja trebala bi obuhvatiti više godina i analizirati detaljnije ekonomske politike Hrvatske. Također, moglo bi se istraživati kako drugi čimbenici, poput političkih i socijalnih faktora, mogu utjecati na proces ulaska u OECD. U budućim istraživanjima, se ova analiza također može proširiti na način da se bolje razumije kako članstvo u OECD-u može utjecati na društvo i kulturu Hrvatske, te kako bi se identificirali specifični koraci koje treba poduzeti kako bi se ostvario napredak prema članstvu u ovoj prestižnoj organizaciji.

7. ZAKLJUČAK

Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) istaknuta je međunarodna organizacija osnovana 1961. godine, koja se od rujna 2021. sastoji od 38 zemalja članica. Primarna misija OECD-a je poticanje gospodarskog rasta, financijske stabilnosti i poboljšanja životnog standarda među svojim članicama nacije. Kako bi to postigla, organizacija provodi opsežna istraživanja, daje preporuke za politike i olakšava suradnju u različitim područjima, uključujući ekonomiju, obrazovanje, okoliš i socijalnu skrb. OECD služi kao vitalna platforma za suradnju zemalja članica, razmjenu najboljih praksi i razvoj politika utemeljenih na dokazima za rješavanje globalnih izazova i promicanje prosperiteta.

Proces pristupanja OECD-a je sveobuhvatan i rigorozan postupak za zemlje koje žele postati članice. Proces obično uključuje nekoliko ključnih koraka. Prvo, zemlja formalno izražava interes za pristupanje OECD-u. Nakon toga, stručnjaci OECD-a provode temeljite recenzije, ocjenjujući ekonomsku politiku podnositelja zahtjeva, pravni okvir i statističke podatke kako bi osigurali usklađenost sa standardima OECD-a. Tijekom ovog procesa, kandidat za članstvo uključuje se u suradnju s različitim odborima i radnim skupinama OECD-a, s ciljem usklađivanja svojih politika s normama OECD-a. Organizacija daje posebne preporuke za politiku kako bi pomogla podnositelju zahtjeva u ispunjavanju ovih standarda. Konačno, nakon uspješne ratifikacije, zemlja postaje službena članica OECD-a, stječući pristup vrijednim resursima, političkom stručnom znanju i priliku da doprinese međunarodnim političkim raspravama.

Hrvatska je 2021. krenula na put pridruživanja OECD-u, označivši značajan korak prema usklađivanju svog gospodarskog i političkog okvira s najboljim međunarodnim praksama. Ovaj pristupni proces označava opredijeljenost Hrvatske za poštivanje standarda OECD-a i aktivno sudjelovanje u globalnoj gospodarskoj i društvenoj suradnji. Kao dio ovog procesa, Hrvatska je podvrgnuta opsežnom ispitivanju svoje ekonomske politike, pravnog okvira i statistike kako bi se osigurala usklađenost s načelima OECD-a. Težnja Hrvatske za članstvom u OECD-u naglašava njezinu predanost poticanju gospodarskog rasta, stabilnosti i suradnje s drugim zemljama članicama, što u konačnici pridonosi misiji organizacije povećanja životnog standarda i blagostanja diljem svijeta. Analizom ekonomskih indikatora Hrvatske u odnosu na prosjek OECD-a za 2022. godinu, utvrđena su ključna odstupanja u gospodarskim pokazateljima. Hrvatska ima znatno niži BDP i niži BDP po stanovniku u usporedbi s prosjekom OECD-a, što sugerira potrebu za ekonomskim rastom i reformama. Također, visoki udio izvoza i uvoza te inflacija i nezaposlenost iznad prosjeka OECD-a ukazuju na izazove s kojima se Hrvatska treba suočiti. Članstvo u OECD-u može Hrvatskoj pružiti resurse i stručnost, ali zahtijeva temeljite reforme kako bi se postigla ekonomska konkurentnost i stabilnost.

LITERATURA

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Metode istraživanja u obrazovanju*. Zagreb: Naklada Slap.

Convention for European Economic Cooperation. (1948). Pariz.

Fajgelj, S. (2007). *Metode istraživanja ponašanja*. Beograd.

Government of Canada. (2023). *Government of Canada*. Preuzeto 7. Srpanj 2023 iz Canada and the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD): https://www.international.gc.ca/world-monde/international_relations-relations_internationales/occd-ocde/index.aspx?lang=eng

HAEU. (bez dat.). *Historical archives of the European Union*. Dohvaćeno iz Organisation for European Economic Co-operation: <https://archives.eui.eu/en/isaar/39>

Hina. (2022). *N1*. Dohvaćeno iz Croatia might join OECD in three to seven years, official says: <https://n1info.hr/english/news/croatia-might-join-oecd-in-three-to-seven-years-official-says/>

Hrvatska narodna banka. (2023). *Glavni makroekonomski indikatori*. Dohvaćeno iz <https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori>

Mužić, M. (1999). *Uvod u metodologiju istraživanja*. Zagreb: Educa.

OECD. (1960). Convention on the Organisation for Economic Co-operation and Development. Pariz.

OECD. (1992). *OECD*. Dohvaćeno iz Rules of Procedure of the Organisation.

OECD. (2011). *Harmony and dissonance in international law*. Dohvaćeno iz <https://web-archive.oecd.org/2012-06-14/60973-harmonyanddissonanceininternationalallaw.htm>

OECD. (2017). FRAMEWORK FOR THE CONSIDERATION OF PROSPECTIVE MEMBERS. Dohvaćeno iz <https://www.oecd.org/mcm/documents/C-MIN-2017-13-EN.pdf>

OECD. (2021). *List of OECD Member countries - Ratification of the Convention on the OECD*. Dohvaćeno iz <https://www.oecd.org/about/document/ratification-oecd-convention.htm>

OECD. (2021). The vision for the OECD for the next decade.

OECD. (2021). TRUST IN GLOBAL COOPERATION. *Ministerial council meeting*. Pariz.

OECD. (2022). *OECD and Enlargement*. Dohvaćeno iz <https://www.oecd.org/about/document/enlargement.htm>

OECD. (2022). ROADMAP FOR THE OECD ACCESSION PROCESS OF CROATIA.

OECD. (2023). Dohvaćeno iz Member Countries' Budget Contributions: <https://www.oecd.org/about/budget/member-countries-budget-contributions.htm>

OECD. (bez dat.). Dohvaćeno iz Accession to the Organisation: <https://www.oecd.org/legal/accession-process.htm>

OECD. (bez dat.). *OECD*. Dohvaćeno iz Convention on the Organisation for Economic Cooperation and Development: www.oecd.org/document/7/0,2340,en_2649_201185_1915847_1_1_1_1,00.html

OECD. (bez dat.). *OECD; Better policies for better lives*. Dohvaćeno iz Organisational structure: <https://www.oecd.org/about/structure/>

Radu-Tudor, D. (2022). *Benefits of OECD Membership*. Dohvaćeno iz Scribd: <https://www.scribd.com/document/605046489/Benefits-of-OECD-Membership-General-Note#>

Šonje, V. (2022). *Ekonomski Lab*. Dohvaćeno iz Pristupanje OECD-u: nedovoljno prepoznat ali ozbiljan potencijal za reforme?: <https://arhivanalitika.hr/blog/pristupanje-oecd-u-nedovoljno-prepoznat-ali-ozbiljan-potencijal-za-reforme/>

The world bank. (2022). *OECD members*. Dohvaćeno iz <https://data.worldbank.org/region/oecd-members>

US Department of State. (bez dat.). *The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)*. Dohvaćeno iz <https://www.state.gov/the-organization-for-economic-co-operation-and-development-oecd/>

Woodward, R. (2009). *The Organisation for Economic Co-operation and Development*. Abingdon, Oxon: Routledge.

POPIS TABLICA

Tablica 1. - Ekonomsko i javno upravljanje.....	12
Tablica 2. - Sposobnost, kapacitet i angažman.....	13
Tablica 3. - Doseg i utjecaj države.....	13
Tablica 4. - Ključni ekonomski pokazatelji.....	14
Tablica 5. - Države članice OECD-a.....	16
Tablica 6. - Analiza ekonomskih indikatora.....	34

SAŽETAK

U ovom radu analiziralo se proces pristupanja Ekonomskoj organizaciji za suradnju i razvoj (OECD) te koristi koje država od pristupana istoj može imati. Budući da je Republika Hrvatska jedna od zemalja kandidatkinja za pristupanja OECD-u, cilj ovog rada bio je prikazati i pružiti bolje razumijevanje svih aspekata koje je potrebno ostvariti kako bi država bila pogodna za pristup. Članstvo u ovoj organizaciji donosi brojne prednosti, ali postoje i određene obveze koje je potrebno razumjeti prije pristupa, neke od tih su: uzimanje u obzir to da su gospodarska snaga i prosperitet ključni za postizanje ciljeva Ujedinjenih naroda, očuvanje individualne slobode i povećanje općeg blagostanja, vjerovanje da te ciljeve mogu najučinkovitije ostvariti jačanjem tradicije suradnje koja se među njima razvila, priznavanje da su gospodarski oporavak i napredak Europe otvorili nove perspektive za jačanje te tradicije i njezinu primjenu na nove zadatke i šire ciljeve, priznavanje sve veće međuovisnosti svojih gospodarstava i slično. Napravljena je i analiza ekonomskih indikatora iz koje proizlazi da Hrvatska ima niži BDP, BDP po stanovniku i višu stopu inflacije u usporedbi s prosjekom zemalja članica OECD-a, također je pronađeno kako Hrvatska ima i viši udio uvoza i izvoza što pokazuje otvorenost prema međunarodnom tržištu. Dakle, može se zaključiti kako se Hrvatska u kontekstu ekonomskih pokazatelja treba usredotočiti na poticanje gospodarskog rasta, rješavanje trgovinskih neravnoteža te upravljanja inflacijom i nezaposlenošću.

Ključne riječi: OECD, pristupanje, ekonomski razvoj, ekonomski indikatori, Hrvatska

SUMMARY

This paper analyzed the process of joining the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) and the benefits that a country can have from joining it. Since the Republic of Croatia is one of the candidate countries for accession to the OECD, the goal of this paper was to present and provide a better understanding of all aspects that need to be achieved in order for the country to be suitable for accession. Membership in this organization brings numerous advantages, but there are also certain obligations that need to be understood before joining, some of which are: taking into account that economic strength and prosperity are key to achieving the goals of the United Nations, preserving individual freedom and increasing general well-being, the belief that these goals can be achieved most effectively by strengthening the tradition of cooperation that has developed between them, the recognition that the economic recovery and progress of Europe have opened up new perspectives for strengthening this tradition and its application to new tasks and broader goals, recognition of the increasing interdependence of their economies, and the like. An analysis of economic indicators was also made, from which it follows that Croatia has a lower GDP, GDP per capita and a higher inflation rate compared to the average of OECD member countries, it was also found that Croatia has a higher share of imports and exports, which shows its openness to the international market . Therefore, it can be concluded that in the context of economic indicators, Croatia should focus on stimulating economic growth, solving trade imbalances, and managing inflation and unemployment.

Keywords: OECD, accession, economic development, economic indicators, Croatia